2026/1021

11.5.2026

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2026/1021,

29. aprill 2026,

milles käsitletakse korruptsioonivastast võitlust ning millega asendatakse nõukogu raamotsus 2003/568/JSK ja Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitlev konventsioon ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1371

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 82 lõike 1 punkti d ja artikli 83 lõikeid 1 ja 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ([1]),

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ([2]),

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([3])

ning arvestades järgmist:

(1) Korruptsioon on liidus endiselt suur probleem, see ohustab ühiskonna stabiilsust ja julgeolekut, soodustades muu hulgas organiseeritud kuritegevust ja muid raskeid kuritegusid. Korruptsioon õõnestab demokraatlikke institutsioone ja liidu universaalseid alusväärtusi, eelkõige õigusriiki, demokraatiat, võrdsust ja põhiõiguste kaitset. Lisaks ohustab see meie majanduse arengut ja jõukust ning selle kestlikkust ja kaasavust. Korruptsioonivastane võitlus on oluline demokraatia kvaliteedi parandamiseks ja õigusriigi täielikuks elluviimiseks. Korruptsiooni tõhusaks ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks on vajalik terviklik ja valdkondadeülene lähenemine. Käesoleva direktiivi eesmärk on aidata võidelda korruptsiooni vastu kriminaalõiguse abil ja võimaldada pädevatel asutustel paremini piiriülest koostööd teha.

(2) Nõukogu raamotsuses 2003/568/JSK ([4]) on sätestatud erasektoris esineva korruptsiooni kriminaliseerimise nõuded. Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 lõike 2 punktil c põhinevas Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitlevas konventsioonis ([5]) (edaspidi „Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitlev konventsioon“) on keskendutud Euroopa ühenduste ametnike või liikmesriikide ametnikega seotud teatavatele korruptsioonitegudele üldiselt. Need õiguslikud vahendid ei ole siiski piisavalt laia haardega ja praegune korruptsiooni kriminaliseerimine on liikmesriigiti erinev, mis takistab sidusat ja tulemuslikku reageerimist kogu liidus. Eri liikmesriikide pädevate asutuste vahelises koostöös on ilmnenud ka õigusnormide täitmise tagamise alased lüngad ja takistused. Käesoleva direktiivi eesmärk on muuta ja laiendada nimetatud õigusaktide sätteid. Kuna tehtavad muudatused on arvukad ja sisulised, tuleks mõlemad õigusaktid selguse huvides nende liikmesriikide puhul, kelle jaoks käesolev direktiiv on siduv, täielikult asendada.

([1]) ELT C, C/2024/886, 6.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/886/oj.
([2]) ELT C, C/2024/1048, 9.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1048/oj.
([3]) Euroopa Parlamendi 26. märtsi 2026. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 21. aprilli 2026. aasta otsus.
([4]) Nõukogu 22. juuli 2003. aasta raamotsus 2003/568/JSK korruptsioonivastase võitluse kohta erasektoris (ELT L 192, 31.7.2003, lk 54, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2003/568/oj).
([5]) Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 lõike 2 punktil c põhinev Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitlev konventsioon (EÜT C 195, 25.6.1997, lk 2).

(3) Kehtivat õigusraamistikku tuleks ajakohastada ja tugevdada, et hõlbustada tulemuslikku korruptsioonivastast võitlust kogu liidus. Käesoleva direktiivi eesmärk on kriminaliseerida tahtlikult toime pandud korruptsioonisüüteod. Tahtlust ja teadlikkust saab tuvastada objektiivsete ja faktiliste asjaolude põhjal. Kuna käesoleva direktiiviga nähakse ette miinimumnormid, on liikmesriikidel vabadus võtta vastu või säilitada korruptsioonisüütegusid käsitlevaid rangemaid norme. Käesolev direktiiv põhineb kehtival õigusraamistikul ja seda ei tohiks tõlgendada kehtivate riiklike korruptsioonivastaste normide nõrgendamist taotlevana.

(4) Korruptsioon on riikidevaheline nähtus, mis mõjutab kõiki ühiskondi ja majandusi. Riigi või liidu tasandil vastu võetavates meetmetes peaks seda rahvusvahelist mõõdet arvesse võtma. Seepärast tuleks võtta liidu meetmetes arvesse tööd, mida teevad Euroopa Nõukogu riikide korruptsioonivastane ühendus (GRECO), Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD) ning ÜRO narkootikumide ja kuritegevuse büroo (UNODC).

(5) Korruptsiooni eri ilmingute tõttu on liikmesriikide vahel vaja kooskõlastatud ja ühtlustatud lähenemisviisi, et tõhusalt tegeleda selle algpõhjuste ja tagajärgedega. Selleks et korruptsiooniga võitlemine oleks tulemuslik, on tarvis nii ennetus- kui ka karistusmehhanisme. Liikmesriike kutsutakse üles võtma korruptsioonivastase võitluse raames mitmesuguseid ennetus-, seadusandlikke ja koostöömeetmeid. Korruptsioon on olemuselt eeskätt kuritegelik nähtus ning konkreetsed korruptsioonisüüteod ja korruptsiooniga seotud süüteod on määratletud nii riigisiseses kui ka rahvusvahelises õiguses, samas võivad ka ebaaus käitumine, huvide konfliktide avalikustamata jätmine või usaldusväärsusnõuete raske rikkumine põhjustada korruptsioonisüütegude toimepanemist, kui neile ei reageerita. Korruptsiooni ennetamine vähendab vajadust karistusõiguslike meetmete järele ning toob laiemat kasu, sest aitab suurendada üldsuse usaldust ja suunata ametiisikute käitumist. Toimivad korruptsioonivastased lähenemisviisid kõigis liikmesriikides peaksid tuginema meetmetele, millega suurendatakse läbipaistvust ja usaldusväärsust, sealhulgas reguleerides selliseid valdkondi nagu huvide konflikt, lobitöö ja nn pöördukse efekt. Laiema korruptsioonivastase võitluse olulise osana peaksid avaliku sektori asutused püüdlema usaldusväärsuse, läbipaistvuse ja lubamatut mõjutamist ärahoidvate kõrgeimate standardite poole. Avalik teenistus, kus töötavad kõrgetasemeliste oskuste ja usaldusväärsusega isikud, on alussammas tõhusatele, läbipaistvatele ja tulemuslikele liikmesriikidele, kelle eesmärk on korruptsiooni tulemuslik kaotamine. Läbipaistvuse, tõhususe ja objektiivsete kriteeriumide kasutamise suurendamine ametiisikute värbamisel ja edutamisel saaks aidata tagada sellise töötajaskonna. Kuna ka erasektoril on oluline roll korruptsiooni ennetamisel ja avastamisel, võivad liikmesriigid soodustada eraettevõtetes tugevate ja tulemuslike nõuetele vastavuse mehhanismide väljatöötamist ja rakendamist. Selleks et tagada ühine lähenemisviis selliste nõuetele vastavuse mehhanismide toimivuse osas, mis võivad hõlmata riskikaarti, käitumisjuhendit, kolmandate isikute tehtavat hindamist ning sisekontrolli ja auditit, võivad liikmesriigid teha koostööd ühiste suuniste väljatöötamisel.

(6) Kuigi käesolevas direktiivis austatakse täielikult kõiki riikide põhiseaduste, põhiseaduslike põhimõtete ja seaduste asjakohaseid sätteid, rõhutatakse, et isikute, eelkõige avalikus teenistuses olevate isikute põhjendamatu kaitsmine korruptsioonisüütegude eest vastutusele võtmise eest võib õõnestada üldsuse usaldust viisil, mis ei ole kooskõlas käesoleva direktiivi eesmärkidega.

(7) Ilma et see piiraks liikmesriikide institutsioonilist ja halduslikku autonoomiat, peaksid liikmesriikidel olema organid või organisatsioonilised üksused, mille ülesandeks on korruptsiooni ennetamine ja tõkestamine. Liikmesriigid ei ole käesoleva direktiivi alusel kohustatud looma uusi organeid või organisatsioonilisi üksusi, nagu erikohtud, ning võivad otsustada anda samale organile või organisatsioonilisele üksusele nii ennetavaid kui ka karistusõiguslikke ülesandeid ning ka muude kuritegudega, näiteks organiseeritud kuritegevusega seotud ülesandeid. Liikmesriikide autonoomia põhimõtte kohaselt ei pea sellised organid või üksused tingimata olema keskorganid või organisatsioonilised üksused. Austades täielikult liikmesriikide institutsioonilist ja halduslikku autonoomiat, peaksid korruptsioonivastase võitlusega tegelevad organid juhul, kui neil on õigus teha otsuseid neile teatavaks tehtud või nende poolt tuvastatud juhtumite kohta või anda soovitusi, mida nad vajalikuks peavad, tegutsema ilma teiste põhjendamatu sekkumiseta või põhjendamatu mõjutamiseta, olles seega kaitstud põhjendamatu välise sekkumise või surve eest. Selleks et tagada selliste organite või organisatsiooniliste üksuste tõhus toimimine, peaksid liikmesriigid tagama, et sellistele organitele või organisatsioonilistele üksustele antud vahendid ja volitused on vastavuses nende ülesannete nõuetekohase täitmisega ning võimaldavad eriteadmisi korruptsiooni ennetamise ja tõkestamise kohta.

(8) Selleks et suurendada kodanike teadlikkust korruptsiooni ulatusest, omadustest ja mõjust, peaks olema võimalik võtta mitmesuguseid meetmeid, sealhulgas koostöös asjaomaste sidusrühmadega, nagu kodanikuühiskond, akadeemilised ringkonnad ja meedia. Sellised meetmed võiksid hõlmata näiteks sihtotstarbelisi teabeallikaid, väljaannete kogumeid ja asjakohaseid õigusakte ning üldsusele avatud teadlikkuse suurendamise kampaaniaid ja seminare arusaadavas keeles.

(9) Liit on osaline ÜRO korruptsioonivastases konventsioonis, mis on kõige ulatuslikum rahvusvaheline korruptsioonivastase võitluse õigusakt, sisaldades meetmeid nii korruptsiooni ennetamiseks kui ka selle vastu võitlemiseks. Konventsioonis nõutakse, et selle osalised võtaksid seadusandlikke ja muid meetmeid, et kehtestada altkäemaksu, omastamise ja rahapesuga seotud kuriteod, ning kaaluksid seadusandlike või muude meetmete võtmist, et kriminaliseerida täiendavad teod, nagu ametiseisundi kuritarvitamine, mõjuvõimuga kauplemine ja ebaseaduslik rikastumine. Kooskõlas kohustustega, mis sisalduvad ÜRO Peaassamblee 2021. aasta korruptsioonivastasele võitlusele pühendatud erakorralisel istungjärgul vastu võetud poliitilises deklaratsioonis „Meie ühine kohustus tegeleda tulemuslikult probleemidega ja rakendada meetmeid korruptsiooni ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks ning rahvusvahelise koostöö tugevdamiseks“, peaks liit võimaluste piires minema kaugemale ÜRO korruptsioonivastase konventsiooni miinimumnõuetest ning kehtestama lisameetmeid korruptsiooni ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks. Käesolev direktiiv tugineb ÜRO korruptsioonivastase konventsiooni rakendamise läbivaatamise mehhanismist tulenevatele tähelepanekutele ja parimatele tavadele.

(10) Arvestades korruptsiooniohtude arengut, liidu ja liikmesriikide rahvusvahelisest õigusest tulenevaid õiguslikke kohustusi ning liikmesriikide õigusraamistike arengut, tuleks korruptsioonisüütegude määratlust kõigis liikmesriikides veelgi ühtlustada, et see hõlmaks korruptiivset käitumist terviklikumalt.

(11) Selleks et vältida karistamatust korruptsioonisüütegude eest avalikus sektoris, tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisala täpselt kindlaks määrata. Esiteks peaks ametiisiku mõiste hõlmama ka isikuid, kes töötavad rahvusvahelistes organisatsioonides, sealhulgas liidu institutsioonides, asutustes ja organites ning rahvusvahelistes kohtutes. Teiseks, kuna paljud üksused või isikud täidavad avalikke ülesandeid ilma ametliku ametikohata, peaks ametiisiku mõiste hõlmama kõiki asjaomaseid ametnikke olenemata sellest, kas nad täidavad ametlikku haldus- või kohtuametit, olles ametisse nimetatud, valitud või lepingu alusel tööle võetud, samuti kõiki avalikke teenuseid osutavaid isikuid, kellele on antud avaliku võimu teostamise õigus või kes on allutatud avaliku võimu kontrollile või järelevalvele seoses sellise avaliku teenistuse ülesande täitmisega, isegi kui nad ei tööta ametlikul ametikohal. Käesoleva direktiivi kohaldamisel peaks ametiisiku mõiste hõlmama ka isikuid, kes täidavad avaliku teenistuse ülesandeid riigi osalusega ja riigi kontrolli all olevates ettevõtetes, samuti avaliku teenistuse ülesandeid täitvates varahalduse sihtasutustes ja eraettevõtetes ning nende asutatud või hallatavates juriidilistes isikutes. Kõiki riigi, piirkonna või kohalikul tasandil seadusandlikku võimu teostaval ametikohal töötavaid isikuid tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisel käsitada riigiametnikena vastavalt riigisisesele õigusele.

(12) Kõrgema tasandi ametiisikute all tuleks mõista isikuid, kes täidavad olulisi täidesaatvaid, halduslikke, seadusandlikke või kohtulikke ametiülesandeid. Selliste ametiülesannete hulka võivad kuuluda aktiivne osalemine valitsuse ametiülesannete väljatöötamises või täitmises, poliitikameetmete kindlaksmääramine ja rakendamine, õigusaktide täitmise tagamine, õigusaktide ettepanekute tegemine või rakendamine, määruste või muude õigustloovate aktide vastuvõtmine ja rakendamine, otsuste tegemine valitsemissektori kulude kohta ning otsuste tegemine isikute olulisse täidesaatvasse, haldus-, seadusandlikkusse või kohtuametniku ametisse nimetamise kohta, samuti kohtuotsuste tegemine. Kõrgema tasandi ametiisikute hulka võivad kuuluda riigiametnikud, nagu kesk- ja piirkondliku valitsuse juhid, kesk- ja piirkondliku valitsuse liikmed, aseministrid, riigisekretärid, olulised poliitilised nõunikud, ministri kabineti või kantselei juhid ja liikmed, kui need on olemas, samuti parlamendikodade liikmed, konstitutsiooni- ja ülemkohtute liikmed, peaprokurör ja kõrgeimate kontrolliasutuste liikmed, samuti Euroopa Komisjoni volinike kolleegiumi ja Euroopa Parlamendi liikmed.

(13) Selleks et võidelda altkäemaksu andmise ja võtmise vastu ning tagada, et õiguskaitseasutustel ja prokuratuuridel on tõhusad ja proportsionaalsed vahendid, on tarvis tugevdada õigusraamistikku. Ametiisikutele altkäemaksu andmise ja võtmise kontekstis võib eristada kahte liiki altkäemaksu andmist ja võtmist. Kui isik lubab anda, pakub või annab mis tahes laadi põhjendamatu eelise ametiisiku mõjutamiseks, on tegemist aktiivse altkäemaksuga avalikus sektoris. Kui ametiisik nõuab sellist põhjendamatut eelist või saab sellise põhjendamatu eelise või võtab selle pakkumise või andmise lubamise vastu selle eest, et ta paneb toime mingi teo või hoidub mingi teo toime panemisest, on tegemist passiivse altkäemaksuga avalikus sektoris. Eelised võivad olla nii materiaalsed kui ka immateriaalsed, nii rahalised kui ka mitterahalised. Eelist ei loeta põhjendamatuks näiteks juhul, kui see on seaduse või haldusnormide kohaselt lubatud või kui tegemist on minimaalsete või väga väikese väärtusega kingitustega. Käesoleva direktiiviga tuleks kehtestada ka miinimumnormid altkäemaksu ja muude korruptsioonivormide kohta erasektoris, kus vahetute ohvrite seas on äriühingud, keda see ebaõiglaselt mõjutab ja kus iga altkäemaks võib vähendada vaba konkurentsi. Avalikus sektoris esineva altkäemaksu süüteo mõiste lähtub Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitleva konventsiooni artiklites 2 ja 3 määratletud passiivse ja aktiivse korruptsiooni süütegude mõistetest ning seda ei tuleks tõlgendada ega kohaldada nendest konventsiooni sätetest leebemal viisil.

(14) Erasektori üksuste juhtide või töötajate ametikohustusi rikkuv käitumine majandus-, finants- või äritegevuse käigus võib kahjustada erasektori äriühingu huve ning moonutada ka kaupade või kommertsteenuste ostmisega seotud konkurentsi, kahjustades nii potentsiaalseid konkurente kui ka üldsust. Erasektoris altkäemaksu kriminaliseerimise eesmärk on hoida ära mõlemat liiki kahju. See peaks aitama vältida kolmandate isikute sekkumist ausasse äritegevusse, lubades, pakkudes või andes erasektori üksuste juhtidele või töötajatele põhjendamatut eelist selle eest, et nad paneksid mingi teo toime või hoiduksid mingi teo toime panemisest oma kohustusi rikkudes (aktiivne altkäemaks erasektoris). Süütegu peaks hõlmama ka erasektori üksuste juhte ja töötajaid, kes nõuavad või saavad põhjendamatut eelist või võtavad vastu sellise eelise pakkumise või lubaduse, et nad paneksid mingi teo toime või hoiduksid mingi teo toime panemisest oma kohustusi rikkudes (passiivne altkäemaks erasektoris).

(15) Tagamaks, et ametiisikud ei kahjusta tahtlikult asjaomase avalik-õigusliku või eraõigusliku üksuse finantshuve, kasutades rahalisi vahendeid muul eesmärgil kui see, milleks need olid ette nähtud, tuleks kehtestada normid, mis käsitlevad ametiisikute poolt neile haldamiseks usaldatud vara omastamise süütegu. Selleks et omastamist saaks käsitada süüteona, peaks see andma ametiisikule või kolmandale isikule eelise või kahjustama asjaomase avalik-õigusliku või eraõigusliku üksuse finantshuve. Korruptsioonivastase võitluse lähenemisviisi terviklikkuse huvides julgustatakse liikmesriike kriminaliseerima ka omastamine erasektoris. Liikmesriigid ei tohiks määratleda süütegu nii, et see eeldab nii kahju kui ka eelise kindlakstegemist.

(16) Avaliku sektori otsustajate mõjutamine põhjendamatu eelise saamiseks võib tõsiselt takistada haldusasutuste nõuetekohast toimimist. Et sellega oleks võimalik asjakohasel viisil võidelda, peaksid mõjuvõimuga kauplemise süüteokoosseisu tunnused hõlmama kahte erinevat olukorda, kui see on toime pandud tahtlikult. Esiteks peaks süütegu hõlmama mis tahes põhjendamatu eelise lubamist, pakkumist või andmist, mille eesmärk on avaldada sobimatut mõju, et saada ametiisikult põhjendamatu eelis. Teiseks peaks see hõlmama ka mis tahes põhjendamatu eelise nõudmist või saamist või selle pakkumise või lubaduse vastuvõtmist, mille eesmärk on avaldada sobimatut mõju, et saada ametiisikult põhjendamatu eelis. Sellist tegu tuleks käsitada kuriteona, olenemata sellest, kas mõju oli väidetav või tegelik ja kas mõju ka tegelikult avaldati ja kas mõju viis soovitud tulemuseni. Süütegu ei tohiks hõlmata selliste huvide või seadusliku esindamise tunnustatud vormide seaduslikku kasutamist, mille eesmärk võib olla õiguspäraselt mõjutada avalikku otsustusprotsessi, kuid millega ei kaasne põhjendamatut eeliste vahetamist. Sellised huvide esindamise vormid, nagu huvikaitse, toimuvad sageli reguleeritud keskkonnas just seepärast, et läbipaistvuse puudumine ei võimalda neil muutuda korruptsiooni vahendiks. Hästitoimivate lisanormide kehtestamine huvide konfliktide avalikustamise, nn pöördukse efekti või erakondade rahastamise kohta võib samuti aidata vältida n-ö halle alasid ja hoida ära lubamatut mõjutamist. Mõjuvõimuga kauplemise süüteo puhul hõlmab põhjendamatu eelis sobimatu mõju avaldamiseks tasu selliste esindamise vormide eest, mille puhul toimub vastav tegevus viisil, et on täidetud muud süüteokoosseisu tunnused, sealhulgas kohaldatavate normide asjassepuutuva rikkumise tõttu.

(17) Avalike ülesannete ebaseaduslik täitmine võib õõnestada üldsuse usaldust, õigusriiki ja majanduslikku õiglust ning põhjustada olulist kahju avalikele huvidele. Sellise kahju ärahoidmiseks peaksid liikmesriigid tuvastama rasked õigusrikkumised, olgu need siis tegevus või tegevusetus või mõlemad. Sellised rasked rikkumised võivad hõlmata näiteks selliste õigus- või haldusnormide rikkumist, mille eesmärk on tagada kandidaatidele vaba juurdepääs ja võrdsed lepingutingimused, või tahtlikku õiguse väärkohaldamist kohtunike või vahekohtunike poolt. Liikmesriikidel peaks olema võimalik piirata avalike ülesannete ebaseadusliku täitmise süüteo kohaldamist teatavate ametiisikute kategooriatega. Asjaomaste raskete õigusrikkumiste kindlakstegemisel võiksid liikmesriigid võtta arvesse muu hulgas seda, kas tegu on toime pandud selleks, et saada põhjendamatu eelis asjaomase ametiisiku või kolmanda isiku jaoks, või on see toime pandud selleks, et kahjustada isiku seaduslikke õigusi või huve.

(18) Õigusemõistmise takistamine on muu hulgas korruptsiooni toetuseks toime pandud kuritegu. Seda tunnistatakse liikmesriikide kriminaalõiguses. Seetõttu on vaja kriminaliseerida õigusemõistmise takistamine, mis hõlmab füüsilise jõu kasutamist, ähvardamist või hirmutamist või valeütluste andmisele või valetõendite esitamisele õhutamist. Selle süüteo alla peaks kuuluma ka tegevus, mille eesmärk on sekkuda ütluste andmisse või tõendite esitamisse või kohtu- või õiguskaitseametnike ametikohustuste täitmisse. Kooskõlas ÜRO korruptsioonivastase konventsiooniga kohaldatakse käesolevat direktiivi üksnes õigusemõistmise takistamise suhtes korruptsioonisüüteoga seotud menetlustes. Käesoleva direktiivi ülevõtmisel ei peaks liikmesriikidel olema kohustust kehtestada korruptsioonisüüteoga seotud õigusemõistmise takistamine eraldi süüteona, nagu on sätestatud käesoleva direktiivi II peatükis, kui nende riigisisene õigus sisaldab üldsätet, millega kriminaliseeritakse õigusemõistmise takistamine ja mida kohaldatakse kõigi süütegude, sealhulgas korruptsiooni suhtes. Liikmesriikidele jääb vabadus kriminaliseerida selline tegevus mitme kuriteo kaudu riiklikul tasandil.

(19) Korruptsiooni ajendiks on soov saada põhjendamatuid majanduslikke ja muid eeliseid. Selleks et pärssida üksikisikute ja kuritegelike organisatsioonide motivatsiooni panna toime uusi kuritegusid ning heidutada üksikisikuid nõustumast hakkama vara variomanikuks, tuleks kriminaliseerida korruptsioonisüütegude kaudu rikastumine. See peaks omakorda raskendama ebaseaduslikult omandatud vara varjamist ning piirama korruptsiooni levikut ja ühiskonnale tekitatavat kahju. Läbipaistvus aitab pädevatel asutustel avastada võimalikku ebaseaduslikku rikastumist. Näiteks jurisdiktsioonides, kus ametiisikud peavad oma vara korrapäraste ajavahemike järel, sealhulgas ametikohustuste täitmise alustamisel ja lõpetamisel deklareerima, saavad asutused hinnata, kas deklareeritud vara vastab deklareeritud sissetulekutele.

(20) Liikmesriigid peaksid võtma meetmeid, et määratleda karistatava kuriteona vara tegeliku olemuse, päritolu, asukoha, käsutamise, ümberpaigutamise, varaga seotud õiguste või selle omandiõiguse tahtlik varjamine või saladuses hoidmine, teades, et selline vara on saadud avalikus või erasektoris toime pandud altkäemaksuandmise või -võtmisega, omastamisega, mõjuvõimuga kauplemisega, õigusemõistmise takistamisega või kuriteole kihutamisega, kuriteole kaasaaitamisega või kuriteokatsega, nagu on sätestatud käesolevas direktiivis.

(21) Ebaseaduslik poliitiline rahastamine võib olla vahend, millega ajendada otsustajaid tegema otsuseid, mis võivad olla rahastaja huvides. Liikmesriigid peaksid kaaluma asjakohaste meetmete võtmist ebaseadusliku poliitilise rahastamise liikide vastu kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ning aruandlus- ja läbipaistvusnormidega liidu ja riiklikul tasandil, austades samal ajal täielikult siseturu põhivabadusi ja liidu kodanike valimisõigusi. Kuigi see ei ole käesoleva direktiiviga reguleeritud, võiksid liikmesriigid kaaluda sellise ebaseadusliku poliitilise rahastamise kriminaliseerimist, kui see kujutab endast ohtu liikmesriikide ja liidu demokraatiale.

(22) Korruptsioonisüütegude kaudu rikastumise kuritegu peaks hõlmama ametiisiku tegevust, kes omandab, valdab või kasutab vara, mille kohta ametiisik teab, et see on saadud teise ametiisiku toime pandud korruptsioonisüütegudest. Korruptsioonisüütegude ja varjamise kaudu rikastumise süüteod ei piira Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/1673, ([6]) eelkõige selle artikli 3 lõike 5 ning põhjenduse 11 kohaldamist, mis käsitlevad nn „omaenda kuritegeliku raha pesu“, kui see on kohaldatav. Hindamisel, kas vara on saadud mingit laadi kuritegeliku osalusega korruptsioonisüüteos ning kas isik oli sellest teadlik, tuleks võtta arvesse juhtumi konkreetseid asjaolusid, näiteks asjaolu, et süüdistatava isiku vara väärtus ei ole proportsioonis tema seadusliku sissetulekuga ning et kuritegelik tegevus ja vara omandamine toimusid sama ajavahemiku jooksul. Seda, et isik oli teadlik kõigist kuritegeliku osalusega seotud faktidest või asjaoludest, sealhulgas teo toimepanija isikust, ei peaks olema tarvis tõestada. Lisaks saab korruptsioonisüütegudest saadud tulu konfiskeerida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1260 ([7]) alusel. Kõnealune direktiiv sisaldab ka sätteid muud laadi konfiskeerimise kohta, sealhulgas teatavatel tingimustel tulu või muu tulule vastava väärtusega vara konfiskeerimise kohta, mille kahtlustatav või süüdistatav andis üle kolmandale isikule või mille kolmandad isikud omandasid kahtlustatavalt või süüdistatavalt, kui asjaomased kolmandad isikud teadsid või oleksid pidanud teadma, et üleandmise või omandamise eesmärk oli konfiskeerimise vältimine.

(23) Korruptsiooni tõkestamiseks kogu liidus peaksid liikmesriigid kehtestama käesolevas direktiivis määratletud kuritegude eest kohaldatavate kriminaal- ja muude karistuste miinimumliigid ja -määrad. Vangistuse ja muude karistuste ülemmäärad peaksid olema piisavalt kõrged, et need avaldaksid võimalikele teo toimepanijatele heidutavat mõju ning kajastaksid korruptsiooni kahjulikkust. Samal ajal peaksid need määrad olema proportsionaalsed iga korruptsioonisüüteo raskusastmega ning vastama liidu ja liikmesriikide õiguses sätestatud kriminaalkaristuste määradele. Liikmesriigid peaksid tagama, et karistusi rakendatakse ulatuses, mis on vajalik, et hoida ära selliste süütegude toimepanemist. Kui riigisiseses õiguses on sätestatud käesolevas direktiivis osutatud süütegude eest süüdi mõistetud isikute karistuste täitmisele pööramisest loobumise või nende isikute tingimisi karistamise, ennetähtaegse vabastamise, tingimisi vabastamise või neile armuandmise võimalus, peaksid õigusasutused saama võtta muude tegurite hulgas arvesse asjaomaste kuritegude raskusastet.

([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1673 rahapesu vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse abil (ELT L 284, 12.11.2018, lk 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1673/oj).

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1260, mis käsitleb kriminaaltulu tuvastamist ja konfiskeerimist (ELT L, 2024/1260, 2.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1260/oj).

(24) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada distsiplinaarmeetmete ega muude kui kriminaalkaristuste, näiteks halduskaristuste nõuetekohast ja tulemuslikku kohaldamist. Isikule käesolevas direktiivis määratletud kuriteo toimepanemise eest karistuse määramisel saab võtta arvesse karistusi, mis on mõistetud samale isikule sama teo eest ja mida ei saa kriminaalkaristustega võrdsustada. Täielikult tuleks järgida põhimõtet, et sama kuriteo eest ei tohi teist korda kohut mõista ega karistada (*ne bis in idem*-põhimõte).

(25) Liikmesriike julgustatakse võimaldama oma pädevatel asutustel määrata lisaks vangistusele või selle alternatiivina karistusi või meetmeid, mis ei ole tingimata kriminaalõiguslikku laadi, näiteks hankemenetlusest kõrvaldamine või ajutine keeld kandideerida avalikule ametikohale. Sellistel meetmetel on üldine hoiatav mõju ja need võivad vähendada süüdimõistetud õigusrikkujate korduvkuritegevust. Liikmesriigid peaksid kaaluma ka selliste menetluste kehtestamist, millega peatatakse käesolevas direktiivis osutatud kuriteos süüdistatava ametiisiku tegevus või viiakse see isik ajutiselt üle muule ametikohale, pidades silmas vajadust austada süütuse presumptsiooni põhimõtet ja õigust tõhusale õiguskaitsevahendile.

(26) Selleks et tõhustada kriminaalõiguslikku reageerimist korruptsiooniga seotud süütegudele ja hoida ära nende süütegude toimepanemist, tuleks juriidilistele ja füüsilistele isikutele määratavate karistuste korda selgitada ja viia see kooskõlla muude liidu kriminaalõiguse vahenditega. Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiividele 2009/81/EÜ, ([8]) 2014/23/EL, ([9]) 2014/24/EL ([10]) ja 2014/25/EL ([11]) on lõplik korruptsioonis süüdimõistev kohtuotsus alus hankemenetluses või kontsessiooni andmise menetluses osalemisest kõrvalejätmiseks. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik otsustada lisada kriminaalkaristuste või muude karistuste või meetmete hulka, mida saab juriidiliste ja füüsiliste isikute suhtes rakendada, selliste isikute hankemenetlusest või kontsessioonist kõrvalejätmine, et hõlmata ka selliseid hankemenetlusi ja kontsessiooni andmise menetlusi, mis jäävad allapoole asjaomastes direktiivides sätestatud piirmäärasid.

(27) Juriidilistel isikutel ei tohiks olla võimalik vältida vastutust sellega, et nad kasutavad ametiisikule altkäemaksu pakkumiseks, lubamiseks või andmiseks vahendajaid, sealhulgas seotud juriidilisi isikuid. Lisaks tuleks juriidilistele isikutele määratavate trahvide arvutamisel arvesse võtta nende üleilmset käivet või lähtuda kindlaksmääratud maksimumsummadest. Korruptsioonisüütegude puhul kasutatakse kohtuvälist lahendamist ning seda peetakse sageli pragmaatiliseks ja tõhusaks viisiks lahendada juhtumeid, mille uurimine ja mille eest süüdistuse esitamine enne kohtusse jõudmist nõuaks muidu palju aega ja ressursse. Siiski võib ka kohtuväline lahendamine tekitada mõningaid probleeme ning liikmesriike julgustatakse neid probleeme arvesse võtma.

(28) Kuigi kohustust karistusi suurendada ei ole, peaksid liikmesriigid tagama, et kohtunik või kohus saab süüteo toimepanijatele karistuse määramisel arvesse võtta käesolevas direktiivis sätestatud raskendavaid asjaolusid, nagu neid rakendatakse riigisiseses õiguses. Kohtunikul või kohtul on õigus otsustada, kas karistust tuleb konkreetsete raskendavate asjaolude tõttu suurendada, võttes arvesse iga juhtumi konkreetseid asjaolusid. Liikmesriigid ei peaks olema kohustatud raskendavaid asjaolusid sätestama, kui nõukogu raamotsuses 2008/841/JSK ([12]) määratletud kuriteod on riigisisese õiguse kohaselt karistatavad eraldiseisvate kuritegudena, mis võib kaasa tuua karmimad karistused.

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj).

([9]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/23/oj).

([10]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj).

([11]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj).

([12]) Nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (ELT L 300, 11.11.2008, lk 42, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/841/oj).

(29) Liikmesriigid peaksid tagama, et kohtunik või kohus saab süüteo toimepanijatele karistuse määramisel arvesse võtta käesolevas direktiivis sätestatud kergendavaid asjaolusid, nagu neid rakendatakse riigisiseses õiguses. Kohtu kaalutlusõiguse piires peaksid need asjaolud hõlmama juhtumeid, kus teo toimepanijad annavad teavet või teevad ametiasutustega muul viisil koostööd. Samamoodi peaks olema võimalik sellistele juriidilistele isikutele karistuste määramisel käsitada kergendava asjaoluna seda, kui juriidilised isikud on rakendanud tõelisi, tõhusaid ja nõuetekohaselt hinnatud sisekontrolli-, eetika- ja nõuetele vastavuse programme. Väiksemaid karistusi tuleks kaaluda ka juhul, kui juriidiline isik avalikustab süüteo avastamise järel kiiresti teabe ja võtab parandusmeetmeid. Igal juhul määrab konkreetset kergendavat asjaolu arvestava karistuse tegeliku suuruse kindlaks kohtunik või kohus, kes võtab iga juhtumi puhul arvesse kõiki konkreetseid asjaolusid, sealhulgas kohaldataval juhul seda, et juriidilise isiku nõuetele vastavuse programmid on üksnes kosmeetilised, ehk teiste sõnadega ilustavad tegelikkust.

(30) Parlamendiliikmetel ja muudel ametiisikutel võib olla uurimise või süüdistuse esitamise suhtes immuniteet või õiguskaitse, mis aitab tugevdada nende sõltumatust, kaitstes neid põhjendamatute kaebuste eest, eelkõige seoses nende ametiülesannete täitmisel avaldatud arvamuste või neile antud häältega. Selline immuniteet võib aga takistada korruptsioonisüütegude tulemuslikku uurimist ja nende eest süüdistuse esitamist, sealhulgas mõjutada selliste isikute kindlakstegemist, nende tegevuse uurimist või neile süüdistuse esitamist, kellel ei ole immuniteeti ja kes võivad olla osalenud süüteos. Seetõttu tuleks leida sobiv tasakaal ühelt poolt ametiisikutele nende ametiülesannete täitmiseks vajaliku tegevuse suhtes antud immuniteedi või jurisdiktsiooniga seotud privileegide ning teiselt poolt korruptsioonisüütegude tulemusliku uurimise, nende eest süüdistuse esitamise ja nende üle kohtumõistmise võimaluse vahel. Liikmesriigid peaksid tagama, et riigiametnikele käesolevas direktiivis osutatud süütegude uurimise ja nende eest süüdistuse esitamisega seotud privileege ja immuniteeti on võimalik ära võtta. Liikmesriigid ei peaks siiski olema kohustatud käesoleva direktiivi ülevõtmisel muutma oma põhiseadust või põhiseaduslikke põhimõtteid. Käesoleva direktiivi liikmesriigi õigusesse ülevõtmisel ja käesolevat direktiivi ülevõtvate riigisiseste õigusaktide kohaldamisel võetakse neid privileege ja immuniteeti täiel määral arvesse, sealhulgas austatakse saadikute ja liikmete mandaadivabadust. Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada huvide esindamise tunnustatud vormide seaduslikku kasutamist, mille eesmärk võib olla õiguspäraselt mõjutada avalikku otsustusprotsessi, kuid millega ei kaasne põhjendamatut eeliste vahetamist. Huvide esindamine on oluline sellise poliitika kujundamiseks, mida kodanikuühiskond toetab ja mis toob õiguspäraselt avalikule sektorile kasu.

(31) Ilma et see piiraks liikmesriikide kohtusüsteemide ülesehitust, tuleks riigisisese õiguse kohast kaalutlusõigust mitte esitada isikutele süüdistust käesolevas direktiivis osutatud kuritegude eest kasutada kooskõlas selgete normide ja kriteeriumidega. Selliste normide eesmärk peaks olema võtta arvesse üldist vajadust tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate korruptsioonisüütegude eest mõistetavate kriminaalkaristuste järele ning tagada kohtumenetluse tõhusus.

(32) Käesolev direktiiv ei piira riigisisese kriminaalõiguse üldnormide ja üldpõhimõtete kohaldamist karistuste mõistmisel ja täitmisele pööramisel vastavalt iga üksikjuhtumi konkreetsetele asjaoludele.

(33) Võttes eelkõige arvesse nii teatavate teo toimepanijate kui ka kuritegelikul teel saadud tulu liikuvust ning korruptsiooni vastu võitlemiseks vajalikke keerukaid piiriüleseid uurimisi, peaksid kõik liikmesriigid kehtestama oma jurisdiktsiooni, et pädevatel asutustel oleks võimalik selliseid kuritegusid tulemuslikult uurida ja nende eest süüdistusi esitada, sealhulgas juhul, kui süütegu on tervikuna või osaliselt toime pandud tema territooriumil. Selle kohustuse raames peaksid liikmesriigid tagama, et neil oleks jurisdiktsioon muu hulgas olukordades, kus süütegu on toime pandud nende territooriumil kasutatud infosüsteemi abil, olenemata sellest, kas see tehnoloogia asub nende territooriumil või mitte.

(34) Tagamaks, et pädevatel asutustel oleks keerukateks uurimisteks ja süüdistuste esitamiseks piisavalt aega, nähakse käesoleva direktiiviga ette minimaalne aegumistähtaeg, mis võimaldab korruptsioonisüütegusid avastada, uurida, nende eest süüdistusi esitada ja neid menetleda piisava aja jooksul pärast selliste süütegude toimepanemist, ilma et see mõjutaks neid liikmesriike, kes uurimise, süüdistuse esitamise ja täitmisele pööramise aegumistähtaegu ei kehtesta.

(35) Korruptsioonisüütegusid võib olla keeruline tuvastada ja uurida, kuna need toimuvad enamasti varjatult. Seega jääb märkimisväärne osa korruptsioonisüütegudest avastamata ja kurjategijad saavad oma korruptsioonist saadud tuludest kasu. Mida kauem korruptsioonisüüteo avastamine aega võtab, seda raskem on leida tõendeid. Seetõttu tuleks tagada, et õiguskaitseasutustel ja pädevatel asutustel oleksid asjakohased uurimisvahendid, mille abil koguda vajalikke tõendeid korruptsioonisüütegude kohta, mis mõjutavad sageli rohkem kui ühte liikmesriiki. Lisaks peaksid liikmesriigid pakkuma tihedas koostöös Euroopa Liidu Õiguskaitsekolituse Ametiga (CEPOL) piisavat koolitust, sealhulgas uurimisvahendite kasutamise kohta menetluste edukaks läbiviimiseks ning korruptsioonist saadud tulu kindlakstegemiseks ja kvantifitseerimiseks vara tagasivõitmise ja konfiskeerimise kontekstis. Lisaks hõlbustab käesolev direktiiv teabe ja tõendite kogumist, sätestades ametiasutusi abistavate teo toimepanijate suhtes kohaldatavad kergendavad asjaolud. Õiguskaitse- ja õigusasutuste koolitus peaks hõlmama käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate süütegude kriminaaluurimist ja kriminaalmenetlusi.

(36) Isikud, kes annavad pädevatele asutustele oma tööalase tegevuse käigus omandatud teavet varasemate, käimasolevate või kavandatavate korruptsioonijuhtumite kohta, võivad sellega seoses kannatada survemeetmete all. Sellised rikkumisest teavitajate teated võivad tugevdada jõustamist, võimaldades pädevatel asutustel korruptsiooni tulemuslikult ennetada, avastada ja selle eest süüdistus esitada. Pidades silmas avalikku huvi kaitsta avaliku ja erasektori asutusi selliste tegude eest ning parandada läbipaistvust, head valitsemistava ja vastutust, on vaja tagada tõhus kord, mis võimaldab rikkumisest teavitajatel kasutada konfidentsiaalseid kanaleid, hoiatada pädevaid asutusi ja kaitsta neid survemeetmete eest. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/1937 ([13]) kohaldatakse liidu finantshuve kahjustavatest rikkumistest teavitamise suhtes, millele on osutatud Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklis 325 ja mida on täpsustatud asjakohastes liidu meetmetes ning seega kohaldatakse seda kõigist Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1371 ([14]) kohaldamisalasse kuuluvatest kuritegudest teavitamise suhtes. Käesolevas direktiivis osutatud kuritegudest teavitamise ja neist teavitavate isikute kaitse suhtes tuleks kohaldada direktiivi (EL) 2019/1937 nimetatud direktiivis sätestatud tingimustel. Lisaks direktiivist (EL) 2019/1937 tulenevatele kohustustele peaksid liikmesriikide pädevad asutused tagama, et isikutele, kes esitavad tõendeid või teevad kriminaaluurimises muul viisil koostööd, on kooskõlas riigisisese õigusega juurdepääs vajalikule kaitsele.

(37) Kuna korruptsioonisüüteod kahjustavad üldsust ning üldsusel ei ole üldjuhul võimalik kriminaalmenetluses kannatanuna osaleda, peaks normide tõhusa täitmise tagamiseks olema asjaomase üldsuse liikmetel võimalus tegutseda korruptsioonijuhtumites avaliku huvi kaitseks kooskõlas riigisisese õiguse ja asjakohaste menetlusnormidega. Käesolevas direktiivis ei nõuta, et liikmesriigid kehtestaksid asjaomase üldsuse liikmetele uued menetlusõigused. Kui aga asjaomase üldsuse liikmetel on liikmesriigis olemas sellised menetlusõigused samaväärses olukorras, mis on seotud muude kui käesolevas direktiivis sätestatud kuritegudega, näiteks õigus osaleda menetluses tsiviilhagejana, tuleks sellised menetlusõigused anda asjaomase üldsuse liikmetele ka käesolevas direktiivis määratletud korruptsioonisüütegusid käsitlevates menetlustes. Asjaomase üldsuse liikmete õigused ei piira ohvrite õigusi, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2012/29/EL ([15]). Mõisted „asjaomase üldsuse liikmed“ ja „ohvrid“ peaksid jääma eraldiseisvateks ning liikmesriikidelt ei tuleks nõuda, et nad kohaldaksid ohvritele antud õigusi asjaomase üldsuse liikmete suhtes. Käesoleva direktiiviga ei nõuta liikmesriikidelt, et nad annaksid asjaomase üldsuse liikmetele kriminaalmenetluses menetlusõigused, mille nad on andnud isikute kategooriatele, kes ei ole asjaomase üldsuse liikmed.

([13]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (ELT L 305, 26.11.2019, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj).

([14]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj).

([15]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK (ELT L 315, 14.11.2012, lk 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj).

(38) Käesolevas direktiivis nõutakse liikmesriikidelt korruptsiooni ennetamise ja selle vastu võitlemise riikliku strateegia vastuvõtmist ja avaldamist. Liikmesriike julgustatakse töötama välja riiklik strateegia, konsulteerides kodanikuühiskonna, korruptsioonivastaste organite või organisatsiooniliste üksuste, sõltumatute ekspertide, teadlaste ja muude sidusrühmadega. Riiklikus strateegias tuleks arvesse võtta liikmesriikide vajadusi, eripärasid ja probleeme.

(39) Sõltumatud kodanikuühiskonna organisatsioonid on demokraatia nõuetekohaseks toimimiseks üliolulised ja neil on keskne roll liidu aluseks olevate ühiste väärtuste kaitsmisel. Neil organisatsioonidel on oluline järelevalvefunktsioon: nad juhivad tähelepanu õigusriiki ähvardavatele ohtudele, aitavad kaasa võimulolijate vastutusele võtmisele ja tagavad põhiõiguste järgimise. Liikmesriigid peaksid asjakohasel juhul edendama kodanikuühiskonna osalemist korruptsioonivastases tegevuses.

(40) Meedia mitmekesisus ja meediavabadus on õigusriigi, demokraatliku vastutuse, võrdõiguslikkuse ja korruptsioonivastase võitluse peamised eeldused. Sõltumatul ja mitmekesisel meedial, eelkõige uurival ajakirjandusel, on tähtis roll ühiskonnaelus toimuva kontrollimisel, võimalike korruptsioonijuhtumite ja usaldusväärsusega seotud rikkumiste avastamisel, teadlikkuse suurendamisel ja usaldusväärsuse edendamisel. Liikmesriikidel on kohustus tagada ajakirjanikele soodne keskkond, kaitsta nende turvalisust ning edendada ennetavalt meediavabadust ja meedia mitmekesisust. Komisjoni 16. septembri 2021. aasta soovitus ajakirjanike ja teiste meediatöötajate kaitse, turvalisuse ja võimestamise kohta Euroopa Liidus, komisjoni 27. aprilli 2022. aasta soovitus, milles käsitletakse avalikus elus osalevate ajakirjanike ja inimõiguste kaitsjate kaitsmist ilmselgelt põhjendamatute või kuritarvituslike hagide eest (üldsuse osalemise vastased strateegilised hagid) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/1069 ([16]) sisaldavad olulisi kaitsemeetmeid ja standardeid, millega tagatakse, et ajakirjanikud, inimõiguste kaitsjad ja teised isikud saavad takistamatult oma ülesandeid täita.

(41) Et tegeleda tulemuslikult käesolevas direktiivis määratletud kuritegudega, on vaja, et liikmesriikide pädevad asutused koguksid kõnealuste kuritegude kohta täpseid, järjepidevaid ja võrreldavaid statistilisi andmeid. Liikmesriigid peaksid seetõttu tagama asjakohase süsteemi olemasolu käesolevas direktiivis määratletud kuritegusid käsitlevate olemasolevate statistiliste andmete salvestamiseks, koostamiseks ja edastamiseks. On oluline, et liikmesriigid kasutaksid neid statistilisi andmeid korruptsiooniga seotud süütegude ulatuse ja suundumuste analüüsimiseks ning kodanike teavitamiseks. Liikmesriigid peaksid avaldama korruptsioonisüütegudega seotud menetluste kohta asjakohased statistilised andmed, mis saadakse andmetest, mis on kogu liikmesriigis tsentraliseeritud või detsentraliseeritud tasandil juba olemas. Komisjon võib neid andmeid analüüsida ja kasutada käesoleva direktiivi järelevalve, rakendamise ja hindamise eesmärgil ning ka õigusriigi tagamise vahendite kohaldamiseks, näiteks iga-aastase õigusriigi olukorda käsitleva aruande jaoks.

([16]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1069, milles käsitletakse avalikus elus osalevate isikute kaitsmist ilmselgelt põhjendamatute nõuete või kuritarvituslike kohtumenetluste (avalikus elus osalemise vastased strateegilised hagid) eest (ELT L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

(42) Tulemuslikuks korruptsioonivastaseks võitluseks on äärmiselt oluline tõhus teabevahetus pädevate asutuste vahel, kes vastutavad korruptsioonisüütegude ennetamise, avastamise, uurimise ja nende eest süüdistuse esitamise eest. Liikmesriigid peaksid tagama, et pädevad õiguskaitseasutused vahetavad Europoli turvalist teabevahetusvõrku (SIENA) kasutades teavet tulemuslikult ja õigeaegselt kooskõlas riigisisese ja liidu õigusega. Käesolev direktiiv, mille eesmärk on sätestada ühised korruptsioonisüütegude määratlused, peaks olema Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EL) nr 603/2013, ([17]) (EL) 2018/1240 ([18]) ja (EL) 2018/1862, ([19]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide (EL) 2016/681, ([20]) (EL) 2019/1153 ([21]) ja (EL) 2023/977 ([22]) ning nõukogu otsuse 2008/633/JSK ([23]) kohase pädevate riiklike asutuste vahelise teabevahetuse ja koostöö võrdlusaluseks.

(43) Korruptsioon on valdkonnaülene probleem ning nõrgad kohad ja kõige sobivam viis nendega tegelemiseks on eri sektorites erinevad. Seepärast peaksid liikmesriigid olukorda sobivate ajavahemike järel hindama, et teha kindlaks sektorid või kutsealad, kus korruptsioonirisk on kõige suurem, ning töötama välja meetmed, mille abil tegeleda tuvastatud sektorite või kutsealade peamiste riskidega, sealhulgas korraldades asjakohasel juhul korrapäraselt teadlikkuse suurendamise alaseid tegevusi, mis on kohandatud tuvastatud sektorite või kutsealade eripäradele. Liikmesriigid, kellel on olemas ulatuslikud riiklikud korruptsioonivastased strateegiad, võiksid samuti otsustada käsitleda nendes strateegiates oma riskihinnanguid, eeldusel et riske hinnatakse ja meetmeid vaadatakse läbi korrapäraselt. Näiteks nagu on märgitud komisjoni 23. jaanuari 2019. aasta aruandes Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Investoritele kodakondsuse ja elamisloa andmise kavad Euroopa Liidus“, kuuluvad investoritele elamisloa andmise kavad selliste sektorite hulka, milles valitseb suur korruptsioonirisk, ning seepärast tuleks need lisada kõige suuremas korruptsiooniriskis olevate sektorite hindamisse ning koolitustesse, mida liikmesriigid peavad korraldama, nagu on sätestatud käesolevas direktiivis.

(44) Selleks et tagada liidu ja liikmesriikide finantshuvide samaväärne kaitse, tuleks direktiivi (EL) 2017/1371 sätted viia vastavusse käesoleva direktiivi sätetega. Selleks peaksid liidu finantshuve kahjustavate kuritegude suhtes kohaldatavaid kriminaal- ja muid karistusi, raskendavaid ja kergendavaid asjaolusid ning aegumistähtaegu käsitlevad normid olema samaväärsed käesolevas direktiivis sätestatud normidega.

([17]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 603/2013, millega luuakse sõrmejälgede võrdlemise Eurodac-süsteem määruse (EL) nr 604/2013 (millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest) tõhusaks kohaldamiseks ning mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste ja Europoli taotlusi sõrmejälgede andmete võrdlemiseks Eurodac-süsteemi andmetega õiguskaitse eesmärgil ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1077/2011, millega asutatakse Euroopa amet vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimiseks (ELT L 180, 29.6.2013, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/603/oj).

([18]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. septembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1240, millega luuakse Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteem (ETIAS) ning muudetakse määrusi (EL) nr 1077/2011, (EL) nr 515/2014, (EL) 2016/399, (EL) 2016/1624 ja (EL) 2017/2226 (ELT L 236, 19.9.2018, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1240/oj).

([19]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1862, milles käsitletakse Schengeni infosüsteemi (SIS) loomist, toimimist ja kasutamist politseikoostöös ja kriminaalasjades tehtavas õigusalases koostöös ning millega muudetakse nõukogu otsust 2007/533/JSK ja tunnistatakse see kehtetuks ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1986/2006 ning komisjoni otsus 2010/261/EL (ELT L 312, 7.12.2018, lk 56, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1862/oj).

([20]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/681, mis käsitleb broneeringuinfo kasutamist terroriaktide ja raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks (ELT L 119, 4.5.2016, lk 132, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/681/oj).

([21]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1153, millega kehtestatakse normid finants- ja muu teabe kasutamise hõlbustamiseks teatavate kuritegude tõkestamisel, avastamisel, uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2000/642/JSK (ELT L 186, 11.7.2019, lk 122, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1153/oj).

([22]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/977, mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelist teabevahetust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2006/960/JSK (ELT L 134, 22.5.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/977/oj).

([23]) Nõukogu 23. juuni 2008. aasta otsus 2008/633/JSK, mis käsitleb liikmesriikide määratud ametiasutuste ja Europoli juurdepääsu viisainfosüsteemile (VIS) terroriaktide ja muude raskete kuritegude vältimise, avastamise ja uurimise eesmärkidel (ELT L 218, 13.8.2008, lk 129, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2008/633/oj).

(45) Käesoleva direktiivi rakendamine peaks tagama liidu finantshuvide kaitse taseme, mis on samaväärne liikmesriikide finantshuvide kaitsega.

(46) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke, nimelt kehtestada kõikides liikmesriikides korruptsiooni valdkonna kuritegude määratlemist ning nende kuritegude eest määratavate mõjusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristuste kättesaadavust käsitlevad ühtsed miinimumnormid, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid käesoleva direktiivi ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nende eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(47) Kriminaalkaristuste kohaldamise kavandatud hoiatav mõju nõuab erilist ettevaatlikkust põhiõiguste suhtes. Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid, eelkõige õigust vabadusele ja turvalisusele, õigust isikuandmete kaitsele, kutsevabadust ja õigust teha tööd, ettevõtlusvabadust, õigust omandile, õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele, süütuse presumptsiooni ja kaitseõigust, kuritegude ja karistuste seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtet ning *ne bis in idem*-põhimõtet.

(48) Euroopa Andmekaitseinspektor esitas vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725 ([24]) artikli 42 lõikele 1 oma arvamuse 21. juunil 2023.

(49) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 kohaselt on Iirimaa oma 10. juuli 2023. aasta kirjaga teatanud oma soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ja kohaldamisel.

(50) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Raamotsus 2003/568/JSK on Taani suhtes endiselt siduv ja kohaldatav,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese ja kohaldamisala

Käesoleva direktiiviga kehtestatakse miinimumnormid kuritegude ning kriminaal- ja muude karistuste määratlemiseks korruptsiooni valdkonnas ning meetmed korruptsiooni paremaks ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks.

([24]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj).

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „vara“ – rahalised vahendid või igasugune vara, sealhulgas krüptovara, nii kehaline kui ka kehatu, nii kinnis- kui ka vallasvara, nii materiaalne kui ka mittemateriaalne vara, samuti mis tahes vormis dokumendid või aktid, sealhulgas elektroonilised ja digitaalsed dokumendid ja aktid, mis tõendavad selliste rahaliste vahendite või vara omandiõigust või nendega seotud õigusi;

2) „ametiisik“:

   a) liidu ametnik või liikmesriigi või kolmanda riigi ametnik;

   b) muu isik, kes on määratud täitma ja täidab avaliku teenistuse ülesannet vastavalt riigisisesele õigusele, sealhulgas kas liikmesriigi või kolmanda riigi ametiasutuse volitatud või selle alluvuses töötavad isikud;

   c) isik, kes on määratud täitma ja täidab avaliku teenistuse ülesandeid rahvusvahelises organisatsioonis või rahvusvahelises kohtus;

3) mõiste „liidu ametnik“ tähendab isikut, kes on:

   a) ametnik või muu lepinguline teenistuja nõukogu määruses (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68 ([25]) sätestatud Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade ja Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimuste (edaspidi „personalieeskirjad“) tähenduses, või

   b) liikmesriigi või avalik-õigusliku või eraõigusliku organi poolt liidu juurde lähetatud ja kes täidab liidu ametnike või muude teenistujate ülesannetega samaväärseid ametiülesandeid.

   Liidu institutsiooni, organi või asutuse liikmeid ja selliste organite töötajaid käsitatakse liidu ametnikena niivõrd, kuivõrd nende suhtes ei kohaldata personalieeskirju;

4) „riigiametnik“ – isik, kes töötab riigi, piirkonna või kohalikul tasandil täidesaatvat, haldus- või kohtuvõimu teostaval ametikohal ametisse nimetamise või valimise alusel või töölepingu alusel, alaliselt või ajutiselt, tasu eest või tasuta, olenemata kõnealuse isiku teenistusstaažist.

   Kõiki riigi, piirkonna või kohalikul tasandil seadusandlikku võimu teostaval ametikohal töötavaid isikuid käsitatakse riigiametnikena vastavalt riigisisesele õigusele;

5) „vahekohtunik“ – isik, kes peab tegema õiguslikult siduva otsuse vaidlustes, mille on esitanud vahekohtu kokkuleppe pooled, kui vahekohtunike staatus on sätestatud riigisiseses õiguses;

6) „vandekohtunik“ – isik, kes tegutseb organi liikmena, mis kooskõlas riigisisese õigusega otsustab süüdistatava süü küsimuse kohtuliku arutelu raames;

7) „kohustuse rikkumine“ – vähemalt selline käitumine, millega rikutakse seadusjärgset kohustust või millega rikutakse ametialaseid reegleid või suuniseid, mida kohaldatakse erasektori üksust mis tahes ülesannetes juhtiva või selle heaks töötava isiku äritegevuses;

([25]) Nõukogu 29. veebruari 1968. aasta määrus (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjad ja ühenduste muude teenistujate teenistustingimused ning komisjoni ametnike suhtes ajutiselt kohaldatavad erimeetmed (EÜT L 56, 4.3.1968, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1968/259(1)/oj).

8) „juriidiline isik“ – üksus, millel on kohaldatava riigisisese õiguse alusel juriidilise isiku staatus, välja arvatud riigid või riigivõimu teostavad avaliku sektori asutused ning rahvusvahelised avalik-õiguslikud organisatsioonid;

9) „kõrgema tasandi ametiisik“ – ametiisik, kellele on usaldatud oluliste täidesaatvate, halduslike, seadusandlike või kohtulike ametiülesannete täitmine vastavalt riigisisesele õigusele; see võib hõlmata järgmist: kesk- ja piirkondliku valitsuse juhid, kesk- ja piirkondliku valitsuse liikmed, aseministrid, riigisekretärid, olulised poliitilised nõunikud, ministri kabineti või kantselei juhid ja liikmed, kui need on olemas, parlamendikodade liikmed, konstitutsiooni- ja ülemkohtute liikmed, peaprokurör ja kõrgeimate kontrolliasutuste liikmed, samuti Euroopa Komisjoni volinike kolleegiumi ja Euroopa Parlamendi liikmed.

Käesoleva direktiivi kõrgema tasandi ametiisikuid käsitlevaid sätteid mõistetakse nii, et need ei piira liikmesriikide põhiseaduse või seadustega kehtestatud immuniteetide ja privileegide kohaldamist.

II PEATÜKK

KORRUPTSIOONISÜÜTEOD

Artikkel 3

Altkäemaks avalikus sektoris

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et järgmisi tahtlikke tegusid käsitatakse kuritegudena:

a) mis tahes põhjendamatu eelise lubamine, pakkumine või andmine otse või vahendaja kaudu ametiisikule või kolmandale isikule selle eest, et see ametiisik paneks oma ametiülesannete täitmisel toime mingi teo või hoiduks mingi teo toime panemisest (aktiivne altkäemaks avalikus sektoris);

b) mis tahes põhjendamatu eelise nõudmine või saamine ametiisiku poolt otse või vahendaja kaudu või sellise eelise pakkumise või lubaduse vastuvõtmine ametiisiku või vahendaja jaoks selle eest, et see ametiisik paneks ametiülesannete täitmisel toime mingi teo või hoiduks mingi teo toime panemisest (passiivne altkäemaks avalikus sektoris).

Käesoleva artikli kohaldamisel käsitatakse vahekohtunikke ja vandekohtunikke ametiisikutena.

Artikkel 4

Altkäemaks erasektoris

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et järgmisi majandus-, finants- või äri- või kaubandustegevuse käigus toime pandud tahtlikke tegusid käsitatakse kuritegudena:

a) mis tahes põhjendamatu eelise lubamine, pakkumine või andmine otse või vahendaja kaudu isikule, kes mis tahes ülesannetes juhib erasektori üksust või töötab selle heaks, selle isiku enda või kolmanda isiku jaoks selle eest, et see isik paneks oma kohustusi rikkudes toime mingi teo või hoiduks mingi teo toime panemisest (aktiivne altkäemaks erasektoris);

b) mis tahes põhjendamatu eelise nõudmine või saamine erasektori üksust mis tahes ülesannetes juhtiva või selle heaks töötava isiku poolt otse või vahendaja kaudu või sellise eelise pakkumise või lubaduse vastuvõtmine selle isiku või vahendaja jaoks selle eest, et see isik või kolmas isik paneks oma kohustusi rikkudes toime mingi teo või hoiduks mingi teo toime panemisest (passiivne altkäemaks erasektoris).

Artikkel 5

Omastamine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et mitte-eesmärgipärast vara tagatisel kohustuse võtmist, varaliste vahendite mitte-eesmärgipärast väljamaksmist, vara omastamist või kasutamist ametiisiku poolt, kui selle vara haldamine on sellele ametiisikule otse või kaudselt usaldatud, käsitatakse kuriteona, kui see on tahtlik ning on toime pandud sellele ametiisikule või mõnele teisele isikule või üksusele eelise andmiseks või kahjustab asjaomase avalik-õigusliku või eraõigusliku üksuse finantshuve.

2. Liikmesriigid võivad võtta vajalikke meetmeid tagamaks, et mitte-eesmärgipärast vara tagatisel kohustuse võtmist, varaliste vahendite mitte-eesmärgipärast väljamaksmist, vara omastamist või kasutamist majandus-, finants- või äri- või kaubandustegevuse käigus erasektori üksust mis tahes ülesannetes juhtiva või selle heaks töötava isiku poolt, kui selle vara haldamine on sellele isikule otse või kaudselt usaldatud, käsitatakse kuriteona, kui see on tahtlik ning on toime pandud sellele isikule või mõnele teisele isikule või üksusele eelise andmiseks või kahjustab asjaomase avalik-õigusliku või eraõigusliku üksuse finantshuve.

Artikkel 6

Mõjuvõimuga kauplemine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et järgmisi tahtlikke tegusid käsitatakse kuritegudena:

a) mis tahes põhjendamatu eelise lubamine, pakkumine või andmine otse või vahendaja kaudu mis tahes isikule, et avaldada sobimatut mõju ametiisiku tegevusele või tegevusetusele oma ametiülesannete täitmisel, eesmärgiga saada ametiisikult põhjendamatu eelis;

b) mis tahes põhjendamatu eelise nõudmine või saamine otse või vahendaja kaudu või sellise eelise pakkumise või lubaduse vastuvõtmine mis tahes isiku poolt, et avaldada sobimatut mõju ametiisiku tegevusele või tegevusetusele oma ametiülesannete täitmisel, eesmärgiga saada ametiisikult põhjendamatu eelis.

Käesoleva artikli kohaldamisel käsitatakse vahekohtunikke ja vandekohtunikke ametiisikutena.

2. Lõikes 1 osutatud tegude kuriteona käsitamiseks ei ole oluline, kas mõju ka tegelikult avaldatakse või kas väidetav mõju annab soovitud tulemusi.

Artikkel 7

Avalike ülesannete ebaseaduslik täitmine

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et kuritegudena käsitatakse vähemalt teatavaid raskeid õigusrikkumisi, mida ametiisik paneb oma ametiülesannete täitmisel tahtlikult toime mingi teo tegemise või tegemata jätmisega. Liikmesriigid võivad piirata käesoleva artikli kohaldamist teatavate ametiisikute kategooriatega.

Artikkel 8

Õigusemõistmise takistamine

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et järgmisi tahtlikke tegusid käsitatakse ühe või mitme kuriteona:

a) otse või vahendaja kaudu füüsilise jõu kasutamine, ähvardamine või hirmutamine või eelise lubamine, pakkumine või andmine valeütluste andmise õhutamiseks või ütluste andmisse või tõendite esitamisse sekkumiseks menetluses, mis on seotud mõne artiklites 3–6, 9 ja 11 osutatud süüteo toimepanemisega;

b) otse või vahendaja kaudu füüsilise jõu kasutamine, ähvardamine või hirmutamine, et sekkuda õigus- või õiguskaitseasutuse töötaja ametikohustuste täitmisse seoses mõne artiklites 3–6, 9 ja 11 osutatud süüteo toimepanemisega.

Artikkel 9

Korruptsioonisüütegude kaudu rikastumine

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et vara tahtlikku omandamist, valdamist või kasutamist ametiisiku poolt, kes teab selle vara kättesaamise ajal, et see vara oli saadud mõne artiklites 3–6, 8 ja 11 osutatud süüteo toimepanemisest mõne teise ametiisiku poolt, käsitatakse kuriteona.

Artikkel 10

Vara varjamine

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et vara tegeliku olemuse, päritolu, asukoha, käsutamise, ümberpaigutamise, varaga seotud õiguste või selle omandiõiguse tahtlikku varjamist või saladuses hoidmist, teades, et selline vara on saadud mõne artiklites 3–6, 8 ja 11 osutatud süüteo toimepanemisest, käsitatakse kuriteona.

Artikkel 11

Kuriteole kihutamine, kaasaaitamine ning kuriteokatse

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklites 3–6 ja 8–10 osutatud kuriteo toimepanemisele kihutamist käsitatakse kuriteona.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklites 3–6 ja 8–10 osutatud kuriteo toimepanemisele kaasaaitamist käsitatakse kuriteona.

3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et katse panna toime artiklites 9 ja 10 osutatud kuritegu on karistatav kuriteona, ning kaaluvad vajalike meetmete võtmist tagamaks, et katse panna toime vähemalt üks artiklites 3–6 osutatud kuritegudest on karistatav kuriteona.

Artikkel 12

Füüsilistele isikutele kohaldatavad karistused ja meetmed

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklites 3–11 osutatud kuritegude eest on ette nähtud mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaalkaristused.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et:

a) artiklis 3 osutatud kuriteo eest, kui ametiisiku toime pandava teo või sellise teo toimepanemisest hoidumise puhul on tegemist tema kohustuste rikkumisega, määratakse karistus, mille ülemmäär on vähemalt viieaastane vangistus;

b) artikli 5 lõikes 1 ning artiklites 9 ja 10 osutatud kuritegude eest määratakse karistus, mille ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vangistus;

c) artiklis 3 osutatud kuritegude, kui ametiisiku toime pandava teo või sellise teo toimepanemisest hoidumise puhul ei ole tegemist tema kohustuste rikkumisega, ning artiklites 4 ja 6 osutatud kuritegude eest määratakse karistus, mille ülemmäär on vähemalt kolmeaastane vangistus;

3. Liikmesriigid võivad sätestada, et artiklis 5 kirjeldatud tegusid ei käsitata kuriteona, kui sellega kaasnev eelis või kahju on väiksem kui 10 000 eurot. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et vähemalt 10 000 eurost künnist on võimalik saavutada mitme artikliga 5 hõlmatud teoga, mis on omavahel seotud ja sama laadi, kui need teod on toime pannud sama õigusrikkuja.

4. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõigete 1 ja 2 kohaldamist, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed tagamaks, et füüsiliste isikute suhtes, kes on toime pannud artiklites 3–6 ja 8–11 osutatud süüteo, võib kohaldada täiendavaid kriminaal- või muid karistusi või meetmeid, mis on proportsionaalsed teo raskusastmega. Sellised karistused või meetmed võivad hõlmata järgmist:

a) rahatrahvid;

b) avalikust ametist tagandamine, ametitegevuse peatamine ja muule ametikohale üleviimine;

c) keeld:

i) töötada avalikul ametikohal;

ii) täita avaliku teenistuse ülesannet;

iii) töötada sellises juriidilises isikus, mis on täielikult või osaliselt liikmesriigi omanduses;

iv) tegeleda majandustegevusega, mille tulemusel asjaomane süütegu toime pandi või mis võimaldas seda toime panna;

d) ajutine keeld kandideerida avalikule ametikohale;

e) lubade ja volituste kehtetuks tunnistamine, mis on antud tegevuseks, mille tagajärjel asjaomane süütegu toime pandi või mis võimaldasid seda toime panna;

f) avaliku sektori rahastuse saamise võimalusest ilmajätmine, sealhulgas hankemenetlustest kõrvalejätmine ning toetustest, kontsessioonidest ja litsentsidest ilmajätmine;

g) avaliku huvi korral toimepandud kuritegu ja määratud karistusi või meetmeid käsitleva kohtuotsuse täielik või osaline avaldamine, ilma et see piiraks eraelu puutumatust ja isikuandmete kaitset käsitlevate normide kohaldamist.

Artikkel 13

Juriidiliste isikute vastutus

1. Liikmesriigid tagavad, et juriidilisi isikuid saab võtta vastutusele artiklites 3–6 ja 8–11 osutatud kuritegude eest, kui sellised kuriteod on nende juriidiliste isikute huvides toime pannud isik, kes on asjaomases juriidilises isikus juhtival kohal ning kelle tegutsemine iseseisvalt või kõnealuse juriidilise isiku organi liikmena põhineb ühel või mitmel järgmisel alusel:

a) õigus juriidilist isikut esindada;

b) õigus teha juriidilise isiku nimel otsuseid või

c) õigus juriidilist isikut kontrollida.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et juriidilisi isikuid saab võtta vastutusele, kui käesoleva artikli lõikes 1 osutatud isiku puuduliku järelevalve või kontrolli tagajärjel on osutunud võimalikuks, et tema juures ametikohustusi täitev isik on pannud selle juriidilise isiku huvides toime artiklites 3–6 ja 8–11 osutatud kuriteo.

3. Käesoleva artikli lõigete 1 ja 2 kohane juriidiliste isikute vastutus ei välista kriminaalmenetluse algatamist füüsiliste isikute suhtes, kes on pannud toime artiklites 3–6 ja 8–11 osutatud kuritegusid, neile kihutanud või on olnud nende kaasaaitajad.

Artikkel 14

Juriidilistele isikutele kohaldatavad karistused ja meetmed

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artikli 13 lõike 1 või 2 kohaselt vastutusele võetud juriidilisele isikule nähakse ette mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaal- või muud karistused või kriminaal- või muud meetmed.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et karistused või meetmed juriidilistele isikutele, kes on vastutusele võetud vastavalt artikli 13 lõikele 1 või 2 artiklites 3–6 ja 8–11 osutatud kuritegude eest, hõlmavad kriminaalõiguslikke või muid trahve, mille suurus on proportsionaalne teo raskusastmega ning asjaomase juriidilise isiku individuaalsete, rahaliste ja muude asjaoludega, ning võivad hõlmata muid kriminaal- või muid karistusi või kriminaal- või muid meetmeid, mis on proportsionaalsed teo raskusastmega, näiteks:

a) riiklike hüvitiste või abi saamise õigusest ilmajätmine;

b) avaliku sektori rahastuse saamise võimalusest ilmajätmine, sealhulgas hankemenetlustest kõrvalejätmine ning toetustest, kontsessioonidest ja litsentsidest ilmajätmine;

c) ajutine või alaline ettevõtluskeeld;

d) lubade ja volituste kehtetuks tunnistamine, mis on antud tegevuseks, mille tagajärjel on asjaomane süütegu toime pandud või mis on võimaldanud seda toime panna;

e) avaliku sektori asutuste võimalus tunnistada kehtetuks või tühistada leping, millega seoses süütegu toime pandi;

f) kohtuliku järelevalve alla võtmine;

g) sundlõpetamine;

h) süüteo toimepanekuks kasutatud rajatiste sulgemine ning

i) avaliku huvi korral toimepandud kuritegu ja määratud karistusi või meetmeid käsitleva kohtuotsuse täielik või osaline avaldamine, ilma et see piiraks eraelu puutumatust ja isikuandmete kaitset käsitlevate normide kohaldamist.

3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et vähemalt artikli 13 lõike 1 kohaselt artiklites 3–6 ja 9 osutatud kuritegude eest vastutusele võetud juriidilisi isikuid karistatakse kriminaalõiguslike või muude trahvidega, mille suurus on proportsionaalne teo raskusastme ning asjaomase juriidilise isiku individuaalsete, rahaliste ja muude asjaoludega. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et selliste trahvide ülemmäär ei ole väiksem kui:

a) artiklites 3–5 osutatud kuritegude korral:

i) 5 % juriidilise isiku üleilmsest kogukäibest kas kuriteo toimepanemisele eelnenud majandusaastal või trahvi määramise otsusele eelnenud majandusaastal, või

ii) 40 000 000 euro suurune summa;

b) artiklites 6, 8 ja 9 osutatud kuritegude korral:

i) 3 % juriidilise isiku üleilmsest kogukäibest kas kuriteo toimepanemisele eelnenud majandusaastal või trahvi määramise otsusele eelnenud majandusaastal, või

ii) 24 000 000 euro suurune summa.

Liikmesriigid võivad kehtestada reeglid juhtudeks, kui trahvisummat ei ole võimalik kindlaks määrata juriidilise isiku üleilmse kogukäibe alusel süüteo toimepanemisele eelnenud majandusaastal või trahvi määramise otsusele eelnenud majandusaastal.

Artikkel 15

Raskendavad asjaolud

1. Kui see ei kuulu juba artiklites 3–6 ja 9 osutatud kuritegude koosseisu tunnuste hulka, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed tagamaks, et artiklites 3–6 ja 9–11 osutatud asjaomaste kuritegude puhul käsitatakse raskendavana asjaolu, et kuriteod on toime pandud kuritegeliku ühenduse raames raamotsuse 2008/841/JSK tähenduses.

2. Kui järgmised asjaolud ei kuulu juba artiklites 3–6 ja 9 osutatud kuritegude koosseisu tunnuste hulka, võivad liikmesriigid võtta vajalikke meetmeid tagamaks, et artiklites 3–6 ja 9–11 osutatud asjaomaste kuritegude puhul võib kooskõlas riigisisese õigusega käsitada raskendavana üht või mitut järgmist asjaolu:

a) teo toimepanija on kõrgema tasandi ametiisik;

b) teo toimepanija on eelnevalt mõistetud lõpliku kohtuotsusega süüdi artiklites 3–6 ja 9–11 osutatud süütegudega samalaadsetes süütegudes;

c) teo toimepanija sai olulist kasu või süütegu põhjustas olulist kahju, kui sellist kasu või kahju on võimalik kindlaks teha;

d) teo toimepanija täidab uurimise, süüdistuse esitamise või õigusemõistmise ülesandeid;

e) teo toimepanija kasutas ära teo toimepanemises osalenud isiku kaitsetut olukorda;

f) teo toimepanija on kohustatud isik Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849 ([26]) artikli 2 tähenduses või kohustatud isiku töötaja või tal on kas iseseisvalt või kohustatud isiku organi liikmena õigus seda isikut esindada või selle isiku nimel otsuseid teha või teha kohustatud isikus kontrolli ning ta on pannud süüteo toime oma kutsetegevuse käigus.

Artikkel 16

Kergendavad asjaolud

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklites 3–6 ja 8–11 osutatud asjaomaste süütegude puhul võib kooskõlas riigisisese õigusega käsitada kergendavana üht või mitut järgmist asjaolu:

a) teo toimepanija annab pädevatele asutustele teavet, mida nad ei oleks muul viisil saanud, aidates neil sel viisil teised teo toimepanijad kindlaks teha või vastutusele võtta;

b) teo toimepanija annab pädevatele asutustele teavet, mida need asutused ei oleks muul viisil saanud, aidates neil sel viisil tõendeid leida;

c) juriidiline isik võetakse vastutusele artiklites 3–6 ja 8–11 osutatud süüteo toimepanemise eest, ning ta on enne või pärast süüteo toimepanemist rakendanud korruptsiooni ennetamiseks tõhusat sisekontrolli, eetikateadlikkust ja nõuetele vastavuse programme, välja arvatud juhul, kui see on alus vastutuse välistamiseks;

d) juriidiline isik võetakse vastutusele artiklites 3–6 ja 8–11 osutatud süüteo eest, ning ta on pärast süüteo avastamist sellest pädevatele asutustele kiiresti ja vabatahtlikult teatanud ning parandusmeetmeid võtnud.

Punktides c ja d osutatud kergendavaid asjaolusid kohaldatakse üksnes juriidiliste isikute suhtes.

Artikkel 17

Korruptsioonisüütegude uurimise ja nende eest süüdistuse esitamisega seotud privileegid ja immuniteet

Välja arvatud juhul, kui see on vastuolus liikmesriikide põhiseaduse, põhiseaduslike põhimõtete ja seadustega, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed tagamaks, et riigiametnikele käesolevas direktiivis osutatud kuritegude uurimise ja nende eest süüdistuse esitamisega seoses antud privileege ja immuniteeti on võimalik ära võtta.

([26]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2015/849/oj).

Artikkel 18

Jurisdiktsioon

1. Iga liikmesriik võtab vajalikud meetmed, et kehtestada käesolevas direktiivis osutatud kuritegude üle oma jurisdiktsioon, kui:

a) kuritegu on tervikuna või osaliselt toime pandud tema territooriumil;

b) teo toimepanija on selle liikmesriigi kodanik.

2. Liikmesriik teavitab komisjoni otsusest oma jurisdiktsiooni laiendada ühele või mitmele käesolevas direktiivis osutatud kuriteole, mis on toime pandud väljaspool tema territooriumi, kui:

a) teo toimepanija alaline elukoht on tema territooriumil;

b) süütegu on toime pandud tema kodaniku või alalise elaniku vastu;

c) süütegu on toime pandud tema territooriumil asuva juriidilise isiku huvides;

d) süütegu on toime pandud juriidilise isiku huvides seoses äritegevusega, mis toimub kas tervikuna või osaliselt tema territooriumil.

3. Kui käesolevas direktiivis osutatud kuritegu kuulub rohkem kui ühe liikmesriigi jurisdiktsiooni alla, teevad need liikmesriigid koostööd, et määrata kindlaks, milline liikmesriik kriminaalmenetlust läbi viib. Asjakohasel juhul edastatakse küsimus Eurojustile kooskõlas nõukogu raamotsuse 2009/948/JSK ([27]) artikli 12 lõikega 2.

4. Lõike 1 punktis b osutatud juhtudel võtavad liikmesriigid vajalikke meetmeid tagamaks, et nende jurisdiktsiooni teostamine ei sõltu tingimusest, mille kohaselt saab süüdistuse esitada üksnes pärast kuriteost teatamist selle riigi poolt, kus kuritegu toime pandi, või pärast kuriteost teatamist selles riigis, kus kuritegu toime pandi.

Artikkel 19

Aegumistähtajad

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kehtestada aegumistähtajad, mis võimaldavad artiklites 3–6 ja 8–11 osutatud kuritegude uurimist, nende eest süüdistuse esitamist, nende kohtulikku arutamist ja menetlemist piisava aja jooksul pärast kuritegude toimepanemist, et neid tulemuslikult menetleda. Need aegumistähtajad on järgmised:

a) vähemalt kaheksa aastat alates sellise kuriteo toimepanemisest, mille eest ettenähtud karistuse ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vangistus;

b) vähemalt viis aastat alates sellise kuriteo toimepanemisest, mille eest ettenähtud karistuse ülemmäär on vähemalt kolmeaastane vangistus.

([27]) Nõukogu 30. novembri 2009. aasta raamotsus 2009/948/JSK kohtualluvuskonfliktide vältimise ja lahendamise kohta kriminaalmenetluses (ELT L 328, 15.12.2009, lk 42, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2009/948/oj).

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kehtestada aegumistähtajad, mis võimaldavad artiklites 3–6 ja 8–11 osutatud kuriteo eest lõpliku kohtuotsusega mõistetud karistusi täitmisele pöörata piisava aja jooksul pärast süüdimõistva otsuse tegemist. Need aegumistähtajad on järgmised:

a) vähemalt kümme aastat lõpliku süüdimõistva otsuse kuupäevast järgmistel juhtudel:

i) rohkem kui ühe aasta pikkune vangistus või

ii) vangistus kuriteo eest, mille eest ettenähtud karistuse ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vangistus;

b) vähemalt viis aastat lõpliku süüdimõistva otsuse kuupäevast järgmistel juhtudel:

i) kuni ühe aasta pikkune vangistus või

ii) vangistus kuriteo eest, mille eest ettenähtud karistuse ülemmäär on vähemalt kolmeaastane vangistus.

3. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 võivad liikmesriigid kehtestada lühema aegumistähtaja, tingimusel et selle aegumistähtaja kulgemist on võimalik teatavate toimingute korral katkestada või peatada. See tähtaeg ei tohi olla lühem kui:

a) viis aastat kuritegude puhul, mille eest ettenähtud karistuse ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vangistus;

b) kolm aastat kuritegude puhul, mille eest ettenähtud karistuse ülemmäär on vähemalt kolmeaastane vangistus.

4. Erandina käesoleva artikli lõikest 2 võivad liikmesriigid kehtestada lühema aegumistähtaja, tingimusel et selle aegumistähtaja kulgemist on võimalik teatavate toimingute korral katkestada või peatada. See tähtaeg ei tohi olla lühem kui:

a) viis aastat lõpliku süüdimõistva otsuse kuupäevast järgmistel juhtudel:

i) rohkem kui ühe aasta pikkune vangistus või

ii) vangistus kuriteo eest, mille eest ettenähtud karistuse ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vangistus;

b) kolm aastat lõpliku süüdimõistva otsuse kuupäevast järgmistel juhtudel:

i) kuni ühe aasta pikkune vangistus või

ii) vangistus kuriteo eest, mille eest ettenähtud karistuse ülemmäär on vähemalt kolmeaastane vangistus.

III PEATÜKK

ENNETAMINE, ARUANDLUS JA UURIMINE

Artikkel 20

Korruptsiooni ennetamine

1. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, näiteks korraldavad teavitus- ja teadlikkuse tõstmise kampaaniaid, et tõsta üldsuse hulgas ja erasektoris teadlikkust korruptsiooni mõjust ja kahjulikkusest, eesmärgiga vähendada korruptsioonisüütegude toimepanemist ja korruptsiooniriski üldiselt.

2. Liikmesriigid võtavad meetmeid, et tagada korruptsiooni ennetamiseks avalikus halduses ja avaliku sektori otsuste tegemisel usaldusväärsuse, läbipaistvuse ja vastutuse kõrge tase. Liikmesriigid edendavad nendel põhimõtetel põhinevat avaliku teenistuse kultuuri, tagades, et riigiametnikud ja haldusasutused arendavad jätkuvalt oma suutlikkust järgida piisavaid kutsestandardeid ning oma teadlikkust huvide konflikti olukordadest ja korruptsiooniriskist.

3. Liikmesriigid võtavad meetmeid, millega tagada ennetusmeetmete olemasolu. Need meetmed võivad hõlmata näiteks asjakohast juurdepääsu avalikku huvi pakkuvale teabele, avalikus sektoris huvide konfliktide avalikustamise ja haldamise reegleid, meetmeid valitud ametiisikute ja erakondade kandidatuuride rahastamise läbipaistvuse tagamiseks, vara deklareerimise ja selliste deklaratsioonide kontrollimise reegleid, riigisisese õiguse alusel ametisse nimetatud riigiametnike huvide deklaratsioone ja selliste ametnikega seotud nn pöördukse efekti olukordade reguleerimist, reegleid olulistest varadest või huvidest teatamata jätmise kohta ning era- ja avaliku sektori vahelist suhtlust reguleerivaid reegleid.

4. Liikmesriigid tagavad, et meetmed korruptsiooni ennetamiseks nii avalikus kui ka erasektoris on kättesaadavad ja kohandatud konkreetsetes tegevusvaldkondades valitsevatele spetsiifilistele riskidele. Sellised meetmed hõlmavad vähemalt tegevust, mille eesmärk on usaldusväärsuse tugevdamine ja korruptsioonivõimaluste ennetamine:

a) kõrgema tasandi ametiisikute seas;

b) õiguskaitse- ja õigusasutuste seas, sealhulgas võetakse meetmeid, mis on seotud nende ametisse nimetamise ja käitumisega.

5. Liikmesriigid viivad sobivate ajavahemike järel läbi hindamise, et teha kindlaks sektorid või kutsealad, kus korruptsioonirisk on kõige suurem, ning töötavad välja meetmed, mille abil tegeleda tuvastatud sektorite või kutsealade peamiste riskidega.

6. Lõikes 5 osutatud hindamise järel korraldavad liikmesriigid vastavalt vajadusele korrapäraselt teadlikkuse suurendamise, sealhulgas eetikareeglite alaseid tegevusi, mis on kohandatud tuvastatud sektorite või kutsealade eripäradele.

7. Vajaduse korral võtavad liikmesriigid meetmeid, millega edendada kodanikuühiskonna, akadeemiliste ringkondade, valitsusväliste organisatsioonide ja kogukonnapõhiste organisatsioonide osalemist korruptsioonivastases tegevuses.

Artikkel 21

Riiklikud strateegiad

Ilma et see piiraks kehtiva poliitika kohaldamist, võtab iga liikmesriik vastu ja avaldab korruptsiooni ennetamise ja selle vastu võitlemise riikliku strateegia, milles määratakse kindlaks eesmärgid, prioriteedid ning vastavad meetmed ja vahendid nende eesmärkide saavutamiseks. Liikmesriigid püüavad tagada, et selline riiklik strateegia töötatakse välja konsulteerides kodanikuühiskonna, artiklis 22 osutatud asjaomaste organite või üksuste, sõltumatute ekspertide, teadlaste ja muude sidusrühmadega ning et selles võetakse arvesse liikmesriikide vajadusi, eripära ja probleeme.

Artikkel 22

Korruptsioonivastased organid või organisatsioonilised üksused

1. Selleks et edendada ühistel alustel korruptsioonivastast võitlust, tagavad liikmesriigid, et olemas on üks või mitu organit või organisatsioonilist üksust, kelle ülesanne on korruptsiooni ennetamine, ja et neil on korruptsioonivastaseks võitluseks vajalikud eksperditeadmised. Selliste organite või organisatsiooniliste üksuste ülesanded võivad vastavalt vajadusele hõlmata järgmist:

a) riigisisese õiguse kohaselt ametisse määratud riigiametnike varadeklaratsioonide hindamine;

b) riigiametnike ja avaliku sektori asutuste suhtes kohaldatavate läbipaistvusreeglite järgimise jälgimine;

c) avaliku sektori huvide konflikte käsitlevate õigusnormide ja reeglite järgimise jälgimine;

d) selliste sektorite või kutsealade kindlakstegemine, kus korruptsioonirisk on kõige suurem;

e) koostöö tegemine selliste pädevate asutuste, organite või organisatsiooniliste üksustega, kelle ülesanne on korruptsioonikuritegude tõkestamine.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selle tagamiseks, et olemas on üks või mitu organit või organisatsioonilist üksust, kelle ülesanne on korruptsioonikuritegude tõkestamine ja uurimine.

3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et lõigetes 1 ja 2 osutatud organid või organisatsioonilised üksused:

a) töötavad ilma põhjendamatu sekkumiseta;

b) on üldsusele teada;

c) võtavad vajaduse korral vastu otsuseid või annavad soovitusi vastavalt õigus- ja haldusnormidega kehtestatud läbipaistvatele menetlustele;

d) annavad aru oma põhitegevusest ja selle tulemustest.

Artikkel 23

Ressursid

Liikmesriigid tagavad, et korruptsiooni ennetamise ja korruptsioonikuritegude tõkestamisega tegelevatel organitel või organisatsioonilistel üksustel on piisav arv kvalifitseeritud töötajaid ning rahalised, tehnilised ja tehnoloogilised ressursid, et nad saaksid tulemuslikult täita käesoleva direktiivi rakendamisega seotud ülesandeid.

Artikkel 24

Koolitus

1. Iga liikmesriik võtab vajalikud meetmed, et pakkuda oma riigiametnikele ajakohast koolitust, et nad oleksid suutelised ära tundma eri korruptsioonivorme ja -ohte, mis võivad nende ametikohustuste täitmisel ette tulla, ning reageerima aegsasti ja sobival viisil igasugusele kahtlasele tegevusele.

2. Ilma et see piiraks kohtusüsteemi sõltumatust ja kohtusüsteemi korralduse erinevusi kogu liidus, võtab iga liikmesriik vajalikud meetmed, et pakkuda spetsiaalset ja ajakohast koolitust käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate süütegude kriminaaluurimise ja kriminaalmenetluse eest vastutavate õiguskaitse- ja õigusasutustele.

Artikkel 25

Süütegudest teatavate või nende uurimisele kaasa aitavate isikute kaitse

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et käesoleva direktiivi artiklites 3–11 osutatud süütegudest teatamise ja sellistest süütegudest teatavate isikute kaitse suhtes kohaldatakse direktiivi (EL) 2019/1937 selles direktiivis sätestatud tingimustel.

2. Lisaks lõikes 1 osutatud meetmetele võtavad liikmesriigid vajalikke meetmeid tagamaks, et igaühele, kes teatab käesolevas direktiivis osutatud süütegudest, esitab tõendeid või teeb muul viisil pädevate asutustega koostööd, on kooskõlas riigisisese õigusega juurdepääs kriminaalmenetluse raames võetavatele kaitse-, toetus- ja abimeetmetele.

Artikkel 26

Uurimisvahendid

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et käesolevas direktiivis osutatud süütegude uurimiseks või nende eest süüdistuste esitamiseks on kättesaadavad tulemuslikud ja proportsionaalsed uurimisvahendid. Asjakohasel juhul hõlmavad need vahendid spetsiaalseid uurimisvahendeid, näiteks organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses või muude raskete kuritegude puhul kasutatavaid vahendeid.

Artikkel 27

Vara arestimine ja konfiskeerimine

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada käesoleva direktiivi II peatükis osutatud kuritegude toimepanemise vahendite ja neist saadud tulu jälitamist, kindlakstegemist, arestimist ja konfiskeerimist.

Liikmesriigid, kelle jaoks on siduv Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/42/EL, ([28]) võtavad käesoleva artikli esimeses lõigus osutatud meetmeid kooskõlas kõnealuse direktiiviga.

Artikkel 28

Teabevahetus

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et pädevate õiguskaitseasutuste vaheliseks teabevahetuseks kasutatakse vastavalt direktiivi (EL) 2023/977 artiklile 13 Europoli turvalist teabevahetusvõrku (SIENA).

([28]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/42/EL kuriteovahendite ja kriminaaltulu arestimise ja konfiskeerimise kohta Euroopa Liidus (ELT L 127, 29.4.2014, lk 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj).

Artikkel 29

Ohvrite õigused

Ilma et see piiraks direktiivi 2012/29/EL kohaldamist, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, et kohaldada kooskõlas riigisisese õigusega käesoleva direktiivi kohaste süütegude ohvrite, sealhulgas kohaldataval juhul juriidiliste isikute suhtes kohaldatavast õigusest tulenevaid asjakohaseid õiguseid.

Artikkel 30

Asjaomase üldsuse õigus menetluses osaleda

Liikmesriigid tagavad, et isikutel, keda käesoleva direktiivi artiklites 3–9 osutatud kuriteod mõjutavad või tõenäoliselt mõjutavad, ja isikutel, kellel on piisav huvi või kes väidavad, et nende õigusi rikutakse, samuti korruptsioonivastases võitluses osalevatel valitsusvälistel organisatsioonidel ja vastavad riigisisese õiguse nõuetele, on nende kuritegudega seotud menetlustes asjakohased menetlusõigused, kui sellised asjaomase üldsuse menetlusõigused on liikmesriigis olemas muude kuritegudega seotud menetlustes, näiteks õigus osaleda menetluses tsiviilhagejana.

Artikkel 31

Ametiisiku tegevuse peatamine või tema üleviimine muule ametikohale

Liikmesriigid kaaluvad kriminaal-, haldus- või distsiplinaarmenetluste kehtestamist, mille kohaselt võib pädev asutus käesolevas direktiivis osutatud kuriteos süüdistatava ametiisiku tegevuse vajaduse korral peatada või viia ta ajutiselt üle muule ametikohale, austades nõuetekohaselt süütuse presumptsiooni põhimõtet.

IV PEATÜKK

KOORDINEERIMINE JA KOOSTÖÖ

Artikkel 32

Koostöö liikmesriikide ning liidu institutsioonide, organite ja asutuste vahel

Kui tekib kahtlus, et käesolevas direktiivis osutatud kuritegu on piiriülene, kaaluvad asjaomaste liikmesriikide pädevad asutused selle kuriteoga seotud teabe edastamist asjaomastele pädevatele liidu institutsioonidele, organitele või asutustele.

Ilma et see piiraks kriminaalasjades tehtavat piiriülest koostööd ja vastastikust õigusabi käsitlevate õigusnormide kohaldamist, teevad liikmesriigid, Europol, Eurojust, Euroopa Prokuratuur, Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) ja komisjon käesolevas direktiivis osutatud kuritegude vastases võitluses oma pädevuse piires koostööd. Selleks annab Eurojust pädevatele asutustele asjakohasel juhul vajalikku tehnilist ja operatiivabi, et hõlbustada nende uurimiste koordineerimist. Asjakohasel juhul võivad abi anda komisjon ja OLAF.

Artikkel 33

Komisjoni toetus liikmesriikidele ja nende pädevatele asutustele

1. Komisjon koostab ülevaate valdkondlikest korruptsiooniriskidest liidus ning hõlbustab teabevahetust liikmesriikide ja ekspertide vahel kogu liidus.

2. Komisjoni ülesanded ELi korruptsioonivastases võrgustikus on muu hulgas järgmised:

a) koostöö ja parimate tavade vahetamise hõlbustamine liikmesriikide praktikute, kodanikuühiskonna esindajate, ekspertide, teadlaste ja muude sidusrühmade vahel;

b) taotluse korral kõigi sidusrühmade ja eelkõige liikmesriikide toetamine nende tegevuses, töötades välja parimad tavad, mittesiduvad juhendmaterjalid ja metoodikad.

3. Komisjon teavitab liikmesriike, milliseid liidu tasandi rahalisi vahendeid on liikmesriikidel võimalik korruptsioonivastaseks võitluseks saada, sealhulgas liidu korruptsioonivastastest programmidest kolmandate riikidega.

Artikkel 34

Andmete kogumine ja statistika

1. Liikmesriigid kehtestavad süsteemi käesoleva direktiivi artiklites 3–11 osutatud kuritegusid käsitlevate anonüümitud statistiliste andmete salvestamiseks, koostamiseks ja esitamiseks.

2. Lõikes 1 osutatud statistiliste andmete hulka kuuluvad vähemalt järgmised olemasolevad andmed, kui need on kesktasandil kättesaadavad:

a) liikmesriikides registreeritud kuritegude ja nende kohta tehtud otsuste arv;

b) lõpetatud kohtuasjade arv, sealhulgas asjaomase kuriteo aegumistähtaja möödumise tõttu lõpetatud kohtuasjade arv;

c) artiklites 3–11 osutatud kuritegusid käsitlevate kohtuväliste lahendite arv, kui sellised mehhanismid on liikmesriigis asjaomase menetluse mis tahes etapis olemas;

d) füüsiliste isikute arv, täpsustades võimaluse korral ametiisikute ja kõrgema tasandi ametiisikute arvu:

i) kellele on esitatud süüdistus;

ii) kes on süüdi mõistetud;

iii) kes on saanud rahatrahvi;

e) juriidiliste isikute arv:

i) kellele on esitatud süüdistus;

ii) kes on süüdi mõistetud;

iii) kes on saanud rahatrahvi;

f) artiklites 3–11 osutatud kuritegude eest määratud karistuste liik ja määr;

g) artiklites 3, 4, 5 ja 6 märgitud süüdimõistvate kohtuotsustega seotud armuandmiste arv.

3. Liikmesriigid avaldavad lõikes 2 osutatud statistilised andmed eelmise aasta kohta igal aastal ja võimaluse korral 1. juuniks, kuid mitte hiljem kui 31. detsembriks, masinloetavas, kergesti juurdepääsetavas ja võrreldavas vormingus ning teavitavad sellest komisjoni.

V PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 35

Raamotsuse 2003/568/JSK ja Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitleva konventsiooni asendamine

1. Raamotsus 2003/568/JSK asendatakse nende liikmesriikide puhul, kelle suhtes käesolev direktiiv on siduv, ilma et see piiraks kõnealuste liikmesriikide kohustusi, mis on seotud kõnealuse raamotsuse liikmesriigi õigusesse ülevõtmise tähtpäevaga.

Liikmesriikide puhul, kelle suhtes käesolev direktiiv on siduv, käsitatakse viiteid raamotsusele 2003/568/JSK viidetena käesolevale direktiivile. Eelkõige käsitatakse viiteid raamotsuse 2003/568/JSK artiklile 2 viidetena käesoleva direktiivi II peatükile.

2. Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitlev konventsioon asendatakse nende liikmesriikide puhul, kelle suhtes käesolev direktiiv on siduv.

Liikmesriikide puhul, kelle suhtes käesolev direktiiv on siduv, käsitatakse viiteid kõnealusele konventsioonile viidetena käesolevale direktiivile. Eelkõige käsitatakse viiteid Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitleva konventsiooni artiklile 3 viidetena käesoleva direktiivi II peatükile.

Artikkel 36

Direktiivi (EL) 2017/1371 muutmine

Direktiivi (EL) 2017/1371 muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 2 lõikesse 1 lisatakse järgmine punkt:

„c) „kõrgema tasandi ametiisik“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2026/1021 (*) artikli 2 punktis 9 määratletud kõrgema tasandi ametiisik.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2026. aasta direktiiv (EL) 2026/1021, milles käsitletakse korruptsioonivastast võitlust ning millega asendatakse nõukogu raamotsus 2003/568/JSK ja Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitlev konventsioon ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1371 (ELT L, 2026/1021, 11.5.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2026/1021/oj).“

2) Artikli 4 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mis tagavad, et passiivset ja aktiivset altkäemaksu avalikus sektoris käsitatakse kuriteona, kui see on toime pandud tahtlikult.

a) Käesoleva direktiivi kohaldamisel on „passiivne altkäemaks avalikus sektoris“ ametiisiku tegu, millega ametiisik otse või vahendaja kaudu taotleb või saab mis tahes liiki eeliseid endale või kolmandale isikule või nõustub eelise lubamisega selle eest, et ta paneks toime või jätaks toime panemata oma ametiülesandeks oleva või ametiülesannete täitmisega seoses teo viisil, mis kahjustab või tõenäoliselt kahjustaks liidu finantshuve.

b) Käesoleva direktiivi kohaldamisel on „aktiivne altkäemaks avalikus sektoris“ isiku tegu, millega lubatakse, pakutakse või antakse otse või vahendaja kaudu ametiisikule endale või kolmandale isikule mis tahes liiki eeliseid selle eest, et ta paneks toime või jätaks toime panemata oma ametiülesandeks oleva või ametiülesannete täitmisega seoses teo viisil, mis kahjustab või tõenäoliselt kahjustaks liidu finantshuve.“

3) Artiklit 7 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mis tagavad, et artiklis 3 ja artikli 4 lõigetes 1 ja 3 osutatud kuritegude eest määratakse karistus, mille ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vangistus, kui nende kuritegudega tekitati suur kahju või saadi suur eelis.

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et kui ametiisiku toime pandav tegu või sellise teo toimepanemisest hoidumine ei ole tema kohustusi rikkuv, määratakse artikli 4 lõikes 2 osutatud kuritegude eest karistus, mille ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vangistus, kui nende kuritegudega tekitati suur kahju või saadi suur eelis.

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et kui ametiisiku poolt toime pandava teo või sellise teo toimepanemisest hoidumise puhul on tegemist tema kohustuste rikkumisega, määratakse artikli 4 lõikes 2 osutatud kuritegude eest karistus, mille ülemmäär on vähemalt viieaastane vangistus, kui nende kuritegudega tekitati suur kahju või saadi suur eelis.

Artikli 3 lõike 2 punktides a, b ja c ning artiklis 4 osutatud kuritegudega tekitatud kahju või saadud eelis loetakse suureks, kui kahju või eelis on üle 100 000 euro.

Artikli 3 lõike 2 punktis d osutatud ning artikli 2 lõikes 2 sätestatud kohaldamisalasse jäävate kuritegudega tekitatud kahju või saadud eelis loetakse alati suureks.

Liikmesriigid võivad ette näha karistuse, mille ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vangistus, ka muudel nende riigisiseses õiguses määratletud raskendavatel asjaoludel.“;

b) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Kui artikli 3 lõike 2 punktis a, b või c või artikli 4 lõigetes 1 ja 3 osutatud kuriteoga tekitatud kahju on väiksem kui 10 000 eurot või saadud eelis on väiksem kui 10 000 eurot, võivad liikmesriigid ette näha muu kui kriminaalkaristuse.“;

c) lisatakse järgmine lõige:

„6. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõigete 1–5 kohaldamist, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed tagamaks, et käesoleva direktiivi artiklites 3, 4 ja 5 osutatud kuriteo toime pannud füüsilistele isikutele võib määrata täiendavaid kriminaal- või muid karistusi või kriminaal- või muid meetmeid, mis võivad hõlmata näiteks neid, millele on osutatud direktiivi (EL) 2026/1021 artikli 12 lõikes 4.“

4) Artikkel 8 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 8*

Raskendavad ja kergendavad asjaolud

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, mis tagavad, et raskendavaks asjaoluks loetakse käesoleva direktiivi artiklis 3, 4 või 5 osutatud kuriteo toimepanemine raamotsuses 2008/841/JSK määratletud kuritegeliku ühenduse raames.

Liikmesriigid võivad võtta vajalikke meetmeid, mis tagavad, et ühte või mitut direktiivi (EL) 2026/1021 artiklites 15 ja 16 osutatud asjaolu võib kooskõlas riigisisese õiguse asjakohaste sätetega käsitada käesolevas direktiivis osutatud kuritegude puhul raskendavate ja kergendavate asjaoludena.“

5) Artikkel 9 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 9*

Juriidiliste isikute karistused

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artikli 6 kohaselt vastutusele võetud juriidilisele isikule nähakse ette mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaal- või muud karistused või kriminaal- või muud meetmed.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et karistused või meetmed käesoleva direktiivi artikli 6 kohaselt vastutusele võetud juriidilistele isikutele hõlmavad kriminaalõiguslikke või muid trahve, mille suurus on proportsionaalne teo raskusastmega ning asjaomase juriidilise isiku individuaalsete, rahaliste ja muude asjaoludega, ning võivad hõlmata muid kriminaalkaristusi või muid karistusi või kriminaal- või muid meetmeid, mis on proportsionaalsed teo raskusastmega, näiteks neid, millele on osutatud direktiivi (EL) 2026/1021 artikli 14 lõikes 2.

Kui juriidilised isikud võetakse käesoleva direktiivi artikli 6 lõike 1 kohaselt vastutusele käesoleva direktiivi artikli 4 lõigetes 2 ja 3 osutatud kuritegude eest, kohaldatakse direktiivi (EL) 2026/1021 artikli 14 lõiget 3.“

6) Artiklit 12 muudetakse järgmiselt:

a) lõiked 2, 3 ja 4 asendatakse järgmisega:

„2. Artiklis 3, artikli 4 lõikes 1 ja artiklis 5 osutatud kuritegude korral, mille eest ettenähtud karistuse ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vangistus, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, et võimaldada nende kuritegude uurimist, nende eest süüdistuse esitamist, nende kohtulikku menetlemist ja kohtuotsuse tegemist vähemalt viie aasta jooksul alates kuriteo toimepanemisest.

3. Erandina lõikest 2 võivad liikmesriigid kehtestada aegumistähtaja, mis on lühem kui viis aastat, kuid mitte lühem kui kolm aastat, tingimusel et selle aegumistähtaja kulgemist on võimalik teatavate toimingute korral katkestada või peatada.

4. Artikli 4 lõigetes 2 ja 3 osutatud kuritegude korral, mille eest ettenähtud karistuse ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vangistus, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, et võimaldada nende kuritegude uurimist, nende eest süüdistuse esitamist, nende kohtulikku menetlemist ja kohtuotsuse tegemist vähemalt kaheksa aasta jooksul alates kuriteo toimepanemisest.“;

b) lisatakse järgmised lõiked:

„5. Erandina lõikest 4 võivad liikmesriigid kehtestada aegumistähtaja, mis on lühem kui kaheksa aastat, kuid mitte lühem kui viis aastat, tingimusel et selle aegumistähtaja kulgemist on võimalik teatavate toimingute korral katkestada või peatada.

6. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kehtestada aegumistähtaeg, mis on vähemalt viis aastat alates artiklis 3, artikli 4 lõikes 1 ja artiklis 5 osutatud kuriteo eest lõpliku süüdimõistva otsuse tegemise kuupäevast, mis võimaldab täitmisele pöörata järgmisi kõnealuse otsusega mõistetud karistusi:

a) rohkem kui ühe aasta pikkune vangistus või

b) vangistus kuriteo eest, mille eest ettenähtud karistuse ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vangistus.

7. Erandina lõikest 6 võivad liikmesriigid kehtestada aegumistähtaja, mis on lühem kui viis aastat, kuid mitte lühem kui kolm aastat, tingimusel et selle aegumistähtaja kulgemist on võimalik teatavate toimingute korral katkestada või peatada.

8. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kehtestada aegumistähtaeg, mis on vähemalt kümme aastat alates artikli 4 lõigetes 2 ja 3 osutatud kuriteo eest lõpliku süüdimõistva otsuse tegemise kuupäevast, mis võimaldab täitmisele pöörata järgmisi kõnealuse otsusega mõistetud karistusi:

a) rohkem kui ühe aasta pikkune vangistus või

b) vangistus kuriteo eest, mille eest ettenähtud karistuse ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vangistus.

9. Erandina lõikest 8 võivad liikmesriigid kehtestada aegumistähtaja, mis on lühem kui kümme aastat, kuid mitte lühem kui viis aastat, tingimusel et selle aegumistähtaja kulgemist on võimalik teatavate toimingute korral katkestada või peatada.“

Artikkel 37

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 1. juuniks 2028.

Artikli 20 lõikest 5 ja artiklist 21 tulenevate kohustuste täitmiseks jõustavad liikmesriigid käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 1. juuniks 2029.

2. Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

3. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste normide teksti.

Artikkel 38

Hindamine ja aruandlus

1. Hiljemalt 1. juuniks 2030 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles hinnatakse, millises ulatuses on liikmesriigid käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikke meetmeid võtnud.

2. Hiljemalt 1. juuniks 2032 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles hinnatakse käesoleva direktiivi lisaväärtust korruptsioonivastases võitluses, sealhulgas hinnatakse artiklit 7 ja selle rakendamist liikmesriikides. Selles aruandes käsitletakse ka käesoleva direktiivi mõju põhiõigustele ja -vabadustele. Selle hindamise tulemuste põhjal teeb komisjon vajaduse korral otsuse asjakohaste järelmeetmete kohta.

Artikkel 39

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 40

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.

Strasbourg, 29. aprill 2026

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*
R. METSOLA	M. RAOUNA